

GAZDÁLYI GAZDA

AZ E. M. G. E. HAVONTA EGYSZER MEGJELENŐ HIVATALOS LAPJA

Egy Tag ... díjjal év... 1115
Egy ... ára — — — — —
... hiar

Szerkesztő:
KI ADAM gr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, Strada Regală 16.
Telefon: 21-58.
Póstatakarék csekszám 49181.

Sorsdöntő óra.

Írta: TELEGDY LÁSZLÓ.

Az E. M. G. E. sok vihart átélt, de életben maradt erős gyökere hatalmas, terebélyes fává hajtott ki, amelynek ágai védőleg, bátorítólag terjeszkednek Románia mindazon területei fölé, ahol magyar gazdák élnek és végeznek verejtékes, de nemes munkát. Már az átszervezés elején az Elnök látónoki erővel hirdette, hogy a vezetése alatt álló egyesületre a romániai magyarság lelki és anyagi megerősítésének, egységes fennmaradásának biztosítása terén, súlyos feladatok és kötelezettségek elvégzése vár.

A romániai államrendszer új formája, a politikai pártok eltűnése, a szakmák szerinti szervezkedés életbeléptetése tökéletesen igazolta e látónoki elgondolást. S amint azt anynyiszor hangsúlyoztuk, az államélet gyökeres megváltoztatása nem találta készületlenül a magyar gazdatársadalmat. Hatalmas, — ha nem is teljesen kiépített, — de élő és működő magyar kisebbségi gazdaszervezet állott rendelkezésre, amit a kormány is építő, eredményes munkát végző, magának tiszteletet kiérdemlő egyesületnek ismert el, amit helyzeténél és jelentőségénél fogva nem lehet figyelmen kívül hagyni.

A nemrégiben parlamenti tárgyalás alá vett céhtörvényjavaslat azonban nehéz helyzetbe hozta a magyarság valamennyi szakmai alakulatát. Lapunk e száma más helyen részletesen ismerteti az ügy állását s azokat a lépéseket, amelyeket az EMGE elnöksége megtett.

Ime, most az egyesület eddigi fennállásának talán legnagyobb feladata előtt áll.

Nagy lehetőségek, széles működési területek nyílnak meg, ezek kihasználásához és a feladat elvégzéséhez azonban nem elég, ha a vezetőség maradéktalanul elvégzi kötelességét. A magyar gazdatársadalomnak most kell megmutatnia, hogy öntudatra ébredt-e, élni és gyarapodni akar-e, megérti-e az idők szavát? Bizonyos, hogy igen. S ha pedig ez a közzelfogás, úgy a gazdák tizezreinek, mindazoknak, akik ezt eddig elmulasztották, haladéktalanul tömörülniök kell az E. M. G. E. kibontott zászlója alá. Minden önálló gazdának saját szervezetében van a helye, hogy mire a céhtörvényjavaslat törvényvé válik, az E. M. G. E. megerősödvé s megizmosodva kezdhesse meg a magyar gazdák beszerzését a céhek magyar alosztályába. Minden leendő céhtagnak egyesületi tagnak kell lennie, mert csak így teljesítheti nemzete s családja iránti kötelességeit. A gazdakörökben pezsdülő, lüktető életet akarunk látni, s a meglévő egyesületi tagok haladéktalanul küldjék be azt az igazán szerénynek mondható tagdíjat.

Ne mulasszunk el semmit, amivel azt az egyesületet, amely a magyar gazdatársadalom erkölcsi vagyona, s szent tulajdona, minél hatalmasabbá, eredményesebbé és erősebbé tehetjük. A magyar gazdatársadalomnak egyetlen érdekképviseleti szervezetében önmagát kell látnia, saját érdekeit felismernie. A kishitűek álljanak félre s engedjenek utat azoknak, akik felismervén a sorsdöntő órák jelentőségét, tudják, hogy mit kell tenniük népük szolgálatában.

November hó.

I. A szántóföldön.

Az állathiány miatt elmaradt őszi szántásokat feltétlenül végezzük el. Az erő és munkáskéz hiánya folytán megkésétt vetéseket is most kell eszközölni annál is inkább, mert most van a talaj erre a legkedvezőbb állapotban.

A takarmányerjesztő vermek most telnek meg. A megkésve tört kukorica szárát felszeccskázva vermeljük be. Ne hagyjuk sehol veszendőbe menni a cukorrépafejet, hanem a gyárból majd visszakerülő szelettel együtt egyszerű földverembe rétegezve vermeljük.

Ma már világos minden gazda előtt, hogy a hasznóhajtó mezőgazdálkodás alapja az őszi mélyszántás. Tehát ne siessük el azzal a dolgot, hogy jó széles barázdát fogva 4–5 ujjnyi felszínes kaparást végzünk, hanem — ha lassabb munka árán is — fogjunk keskeny, de 20–22 cm. mély barázdát.

A kukoricaszár levágásánál jusson eszünkbe, hogy a szár legalsó izközébe húzódik le télire a kukoricamoly. Ezért vágjuk le a kukoricaszárát közvetlenül a föld felett, ha nem akarjuk saját magunk kikeltetni a kukoricamolyt.

II. Rét és legelő.

Kiméljük legelőinket, ha beállanak az esős idők. A nehéz állatok lábnyomán — a felázott talajon — a fű tönkremegy. Még inkább vigyázzunk, hogy idejében hajtsuk le az állatokat a rétekről, ha a talaj felázott. A rét- és legelőterületeket járassuk meg tövis- és lánchoronával. Így elsimitjük a vakondtúrásokat és levegőhöz juttatjuk a talajt.

Gondoskodjunk a trágya kihordásáról, nedves réteken és legelőkön a szükséges trágyamész beszerzéséről, hogy az később rendelkezésünkre álljon. A vizenyős területeken ássuk meg a vízlevezető árkokat, hogy ne képezzen posványokat majd a tavaszi hóolvadáskor lefolyni nem tudó viz.

III. Allattenyésztés.

Sok a tennivaló. A tulhajtott munkában fokozott gondot fordítsunk a takarmányozásra. Különösen a fejős teheneknél, amelyekkel dolgoztatunk is, elengedhetetlen a napi, polyvával kevert szeccskázott répa adagolása. Most jöminőségű kukoricaszárunk van, szeccskázunk fel és vermeljük el. Az abrakot szórjuk a felszeletelt répara vagy szeccskázott kukoricaszárra, arra vigyázva, hogy fehérjében gazdag abrakot adjunk.

A tenyészállatokat járassuk, mert csak a sok mozgással felnőtt állatoktól várhatunk egészséges, jól felépített testet, erőteljes szerveket.

IV. Kertgazdaság.

A gyümölcsös kertet tisztogassuk meg és a fák csurgóalatti gyűrűit ássuk fel. Ebben a hónapban ültetjük el a fákat. Csak egészséges vidékről, nem túl elkényeztetett körülmények között nevelt fákat vegyünk.

A veteményes kertben van a legtöbb munka. E hónapban kell elvégezni az őszi ásást, tisztogatást, augusztusi szemzések kötésének felvágását. Agyagos, elég kötött talajon elvetjük a murkot és petrezselymet. Most kell gondoskodni a legtöbb zöldségféle télire való elvermeléséről is. A téli salátát és téli spenótpalántákat ültessük most ki, s ha a hidegek jönnek, vékony falevélréteggel takarjuk be. Gyűjtsük össze és rakjuk a komposztgödörbe a hulló falevelet, zöldségmaradékokat. A virágos kertbe ültessük ki a tavaszi áttelelő virágokat. Tegyük el gondosan az összeszedett és kitisztított virágmagvakat.

Derős napokon szellőztessük a gyümölcsös pincét, irtsuk a kikéltő almamolypillét. A romlott gyümölcsöt naponta válogassuk.

V. Szőlő, bor.

Ebben a hónapban fedjük el a szőlőt és végezzük az őszi ásást. Az ásás drágább, mint a kapálás, de aki összehasonlított egy ásott és egy kapált táblát, láthatta milyen előnyökkel jár az őszi mély ásás.

Erdélyszerte gyenge volt a szőlőtermés. He-lyenként 30–35 százalékkal termett kevesebb, mint tavaly. Így bőven van hordónk, edényünk. Kezeljük jól a mustot. Ha már mennyiségileg kevesebb borunk van, a jövedelemkülönbözöt térüljön meg a bor minőségében.

Tegyünk kotyogót, vagy homokkal telt zsákokat erjedés idejére a hordókra, hogy könnyen eltávozhassék a kiszálló szénasav.

VI. Vadászat.

Vidékenként nagyon megcsappant a nyulállomány egy járványos betegség következtében. Vigyázzunk, hogy a kóbor kutyák kárt ne tegyenek az amagy is kicsi állományban.

VII. Gazdakörök.

Az esős napok estéin gyűljünk össze megbeszélésre. Készítsük elő a téli gazdasági tanfolyamokat és idejében jelentsük be azok igénylését az EMGE Központjában.

Kedves Gazdafestvéreim!

Az október havi esős időjárás, valamint a kevesebb munkaerő, úgy emberben, mint állatban és szerszámban sok helyen arra kényszeríti a gazdákat, hogy még novemberben is vessenek búzát. Erre azonban egy régi közmondást kell itt megemlítenem: „Az apa ne mondja el fiának, hogy a Minden-szentek napja után vetett búza kielégítő termést adott.” Természetesen a késői vetésekre már külterjesebb művelést is bíró fajtákat vethetünk csak. A minőségbúzák közül már csak az ODVOSI 241-es vethető. Nagy termésre csak kivételes esetekben számíthatunk, — lehetőleg televényes fekete földekben, amelyek tavasszal hamar felmelegednek. A vetőmag mennyiségét is fokozni kell. 120 kilógramm az általános vetőmagmennyiség a késői vetéseknél. A késői búzavetésekben számítani kell a varjak nagy kártételére. Természetesen a késői búzavetések terméseredményeit előnyösen befolyásolja a szuperfoszfát alkalmazása. 18%-os szuperfoszfátból kataszteri holdanként szórva 150—200 kilógrammot, sorbátrágyázás esetén 80—100 kilógrammot adhatunk.

Kedves Gazdatestvéreim! Az őszi mélyszántás fontosságát már annyiszor elolvasták e lap hasábjain és hallották a téli gazdasági tanfolyamokon és ennek hatása alatt, hála a jó Istennek, már tapasztalatból is tudják, nem kell külön kihangsúlyoznom. Idézniem kell itt egy találó német közmondást: „Aki a földjét novemberben nem szántotta fel, annak a jövő évben felkopik az álla.” (Wer im November die Felder nicht gestürzt, der wird im nächstem Jahr verkürzt.) Az őszi mélyszántás átlagos mélysége 20—25 cm. Gazdatestvéreink gyakran hangoztatják, hogy gyenge igavonóállataikkal nem tudnak mélyebben szántani 15—16 centiméternél. Azonban ezen segíteni lehet, mert a barázdaszélesség megváltoztatásával lehetséges a 20—25 cm. mély szántás vonórészsükségletét például a jármozott fejőstehenek tényleges erő kifejtőképességének határáig leszállítani. A 15 cm. mélységű szántásnál a fogott barázda szélessége 21 cm. és ezt a munkát az igavonók megerőltetés nélkül végezték, akkor, ha keskenyebb barázdát fogatunk, úgy a szántás mélységét fokozhatjuk. Vagyis, aki például ha 21 cm. mélyen

szánt az eddigi 15 cm. helyett, de nem 21 cm. széles, hanem csak 15 cm. széles barázdát fogat, akkor a megmozgatott földtömeg mind a két esetben ugyanakkora marad, csak az utóbbi esetben valamivel mélyebbről tolódik fel a barázdahasáb. Ez pedig csak elenyészően kicsiny munkatöbbletet okoz és így minden kisgazda részesülhet a 20—25 cm.-es mélyművelés terméscsökkentő hasznában anélkül, hogy igavonói túlerőltetéstől tartania kellene. Egyedül azzal kell számolnia, hogy így a szántási művelet valamivel hosszabb időt vesz igénybe. Az őszi mélyszántás keresztülvitele nemcsak a talajnedvesség téli összegyűjtését eredményezi, de a tavaszi munkák sokkal gyorsabban és könnyebben végezhetőek és a nyári vetésápolási munkáknál lehetővé teszi az acél kengyelkapák használatát, amely különösen a szója termelésnél nagy előnyt jelent, mert az idei év tapasztalatai azt mutatták, hogy a sortávolság csökkenése kedvező befolyással volt a terméshozamra.

A hó legelső napjaiban be kell fejezni a takarmányrépa kiszedését is. A teljesen beérett nemcsak nagyobb tápanyagtartalommal rendelkezik, de télen át jobban lehet romlás nélkül raktározni, mint a kevésbé éretteket vagy éretleneket. Az érés jele a levelek leszáradása részben és a külső zöld levelek fokozatos sárgulása. Ezek a nap felé fordítva áttetszőkké válnak. Igyekezzünk, hogy a betakarítást lehetőleg száraz időben végezzük, mert télen a takarmányozás folytán fellépő hasmenést állatainknál elsősorban nem a répa, hanem a hozzátapadt föld és a rajta tanyázó baktériumok okozzák. A behordással és elraktározással siesünk, tartsuk szem előtt, hogy a répa „földből-földbe” kerüljön. A kisebb termésmennyiséget pincékben, a nagyobb mennyiséget prizmákban (kupacokban) a legcélszerűbb elraktározni. Az egyenlőszárú, háromszög alakú keresztmetszettel rakott prizmákat legcélszerűbb 1½—2 méter szélesre és ugyanolyan magasra rakni. A kupacokat kezdetben csak 20 cm. vastag gabonaszalmával takarjuk le s ha a fagyos idők közelednek, úgy ha teljesen száraz e szalmatakaró, 40—50 cm. vastag földréteggel borítjuk. Nedvesség esetén a szalmatakarót kicseréljük. A földelést

az erősebb fagyok közeledtével fokozzuk 1 méter vastagságig.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet egyik legjobban kedvelt mozgalma a téli kétéves gazdasági tanfolyam. Itt a korszerű és helyes gazdálkodás alapvető fogalmaival igyekszik megismertetni tagjait. Kedves Gazdatestvéreim! Van egy régi magyar közmondásunk: „A jó pap holtig tanul!” Ezt változtassuk meg és tartsuk szem előtt: „A

jó gazda holtig tanul” és ennek bizonyosságul a téli gazdasági tanfolyamokat szorgalmasan látogassák.

A téli gazdasági tanfolyamokon való viszontlátásig köszöntöm mindnyájukat

Berend, 1939 november hó 1.

magyar gazdatestvéri szeretettel:

Bikfalvy Ferenc.

A »kiszgazda búzája«.

Irta: Járó Szilveszter.

Gondolom felesleges részleteznem ezen buzafajta igénytelenségét, mert ennek ismeretét úgyis megtalálhatjuk az Erdélyi Gazda 1937 szeptemberi számában. De legyen szabad felemlítenem, hogy az Irgalmas rend váradai birtokán Odvosi 241-es búzavetőmagból én is vetettem 1 kat. holdat — kísérletképen — közvetlen Mátéffy Józseftől, a nagyváradi püspökség gazdasági intézőjétől hozzánk került Bánkúti 1205-ös buza mellé, azzal a célzattal, hogy figyelemmel kísérhessem e két buzafajta növekedési idejében megnyilvánuló fejlődési különbséget.

Az Odvosi 241-es búzát 1938 november 7-én vetettük el a Bánkúttal együtt, kilenc évvel azelőtt trágyázott földbe, tengeri után, egy szántásba. Mindkettőből 95 kg-ot vetettem egyaránt. November 7-től július 4-ig tartó tenyészidejük alatt, de különösen a fejlődési időszakban — élénk figyelemmel kísértem búzáink növekedését. — Ami a fejlődési különbséget illeti, az Odvosi hajlamos a megdülésre és erősebb bokrosodó képessége van. Ez a Bánkútinál nem volt észlelhető. — Közben meg kell jegyezzem, hogy a Patrubány Miklós által ajánlott tavaszi boronálásokat szándékosan elhanyagoltam a kísérlet kedvéért. Mint minden buzatermelő gazda, én is türelmetlenül vártam a cséplés idejét, annál is inkább, mert a cséplés mutatja meg pontosan a terméskülönbséget. Már bugott a cséplőgép (szeptember 3-án) mialatt én mind türelmetlenebbül vártam az eredményt. Ott voltak a cséplőgép körül azon Várad környékén lakó gazdatestvéreim, akik a Bánkúti búzákat termesztése kapcsán nyert gyakorlati tapasztalataikban bízva, hallani sem akartak az Odvosi búza elsőbrendűségéről, hogy az felülmúlhatja a Bánkúti termés hozamát.

Melyik termett hát többet?

Ugyanazon talajban, ugyanazon éghajlat alatt és a talaj előkészítését illetőleg, ugyanazzal a beavatkozással — melyik hozta tehát a nagyobb termést? A Bánkúti — bár: 82.6 hl.

súllyal — 16.30 q.-át hozott, viszont az Odvosi 241-es 17.46 q.-át hozott holdanként 81.4 kg. hl. súllyal.

Mint látjuk, a váradvidéki föld nem adott 19.70 q. termést, mint a marosbogáti. De vajjon nem termett-e volna nálunk is 17.46 q.-nál több, ha nem mulasztottam volna el szándékosan a tavaszi boronálásokat, melyeknek Patrubány Miklós gazdatestvérünk különös jelentőséget tulajdonít a termésnyerésig emelése szempontjából? Erre a kérdésre kár volna nem-mel válaszolni.

Végeredményben tehát mégis köszönetet kell mondanom elsősorban az Erdélyi Gazdasági Egylet vezetőinek, akik az ismert mag elterjedésén fáradoztak, másodsorban Patrubány Miklós úr közleményének, mely legszelbben tükrözi vissza önzetlen, tiszta szándékait — nemcsak a magam, de gazdasági életünk nehezebb viszonyai közt küzködő azon gazdatestvéreim nevében is, akik szemtanúi voltak az Odvosi 241-es búzával végzett kísérletem meglepő eredményének. És akik — tapasztalataik természetes következményeként — okszerűen fogják kihasználni a jövőben tápanyagokban szegényebb földjeiket azon buza fölhasználásával, melyet Patrubány Miklós gazdatestvérünk a legtalálóbban a „kiszgazda búzája“-nak nevezett el.

Eladásra ajánlok:

kiültetésre alkalmas jó gyökeres, erős és edzett mindenféle

virágpalántákat,

szőnyegnövényeket, muskátlikat, hortenziát, bokorrózsákat, gladiolus virághagymákat 20

Szécsényi György

Horticultura

Oradea, Strada Vasile Stroiescu 90 szám.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küldök.

Ugyanítt egy jó fiú kertésztanulónak felvételtek.

Gyenge termésátlagaink okai.

Irta: Koppány Rezső felügyelő.

I.

„Markolj csak keveset, de azt jól megfogjad.“

Olyan aranyigazság, amelynek mindig a gazda szemei előtt kellene lebegni és ehelyett éppen az ellenkezőjét látjuk, lépten-nyomon, mindenütt, de legfőképpen magyar kisgazdáinknál. Egyik legnagyobb hibája gazdáinknak, különösen magyar gazdáinknak, hogy szeretnek mindig sokat felmarkolni, így aztán keveset fognak.

Türelmetlenek, szeretnek mindent elnagyolni, abban látják a virtust, hogy minél többet végeznek. Csak aztán azt ne nézzük meg utána, hogy *hogyan végezték?* Így van ez majdnem minden gazdasági munkánknál, de főleg és legelső sorban a kapálásnál.

A magyar ember, általában véve, a kapálást valahogy nem tartja komoly dolognak. Nála csak a kaszálás meg az ásóval való munka, a „kubikolás“, a tulajdonképeni „munka“. A kapálást csak amolyan aszszonynak, gyermeknek, lánynak való pepecselésnek tekinti. A legtöbbször dörmögve, kelletlenül nyul csak a kapához és igyekszik attól lehetőleg minél hamarabb megszabadulni. A tökéletlen, rosszul végzett kapálásnak azután nagyon szomorú következményei láthatók egész mezőgazdálkodásunkban.

Termésátlagaink aránytalanul gyengébbek, mint akár a Dunántúlon, vagy Ausztriában, Csehországban, vagy ettől még inkább

nyugatra fekvő vidékeken és ennek egyik legfőbb oka éppen a helytelenül keresztülvitt kapálásban rejlik.

Mint már fentebb említettem, átkos nemzeti sajátságunk, hogy a lassú, rendet, pontosságot, türelmet kívánó munkát nem nagyon szeretjük. Ez az egyik fő oka annak is, hogy gazdáinkhoz szinte hozzá van nőve a búza-, kukorica gazdálkodás. Mert ez a két növény az, amelyik még, látszatra, legjobban eltűri ezt a felületes munkát. Ennek a két növénynek a túlhajtott termelése azután magával hozza a vadmuhar és a vadborsó hihetetlen mértékben való elszaporodását. Ez a két növény, — de főként a vadmuhar — gazdálkodásunk eredményes voltának leghalálosabb ellensége. És mégis azt látjuk, hogy szántóföldeink állandóan ezzel

vannak borítva. Búzatarlóink valóságos telepei a vadmuharnak, sőt sok helyen, — különösen az alföldi vidékeken, — egyenesen kívánatosnak tartják a jó vadmuhar termést.

A tél folyamán a Tenkén tartott tanfolyamon, amikor azt az átkos növényt említettem az odavaló gazdáknak, vitába szállottak velem, mondván: „Hát akkor hol legeljen a marha, ha mindenütt feltörjük a tarlót?“ Megjegyzem, bőséges, kitűnő legelőjük van; jószáguk ellenben kevés, úgy, hogy körülbelül 3—4 katasztrális holdnyi legelő jut minden darab legelőre járó jószágának. De azt is meg kell jegyezni, hogy kővér, vagy csak jó húsban levő marhát is ritkán lehet

náluk látni. Ezzel szemben például a Bán-ságban fekvő Grabác községnek 8.000 holdas határában *egy holdnyi legelő terület sincs*. Az aratás után két hétre minden tarló le van buktatva és körülbelül 1200 darab szarvas-marhájuk között elvéve sem lehet soványat találni. Csakhogy a svábok másként gondozzák és ápolják jószágaikat.

A vadmuhar talán az összes növények között első helyen áll talajzsarolás tekintetében. Nincs még egy növény, amelyik úgy ki tudná szívni a talaj utolsó csepp erejét is, mint ez.

Nálunk ellenben azt látjuk tengeri földjeink legnagyobb részénél, hogy tengeri törés alkalmával alig bírnak dolgozni a munkások a derékig érő gazban. Rengeteg magot terem ez az átkos gyom, amely magot, ha az eke mélyebbre fordítja alá, az ott éveig elfekszik anélkül, hogy csiraképességét elveszítené. Kedvező alkalommal azután, ha az eke ismét felszínre hozza, kikel és dúsan virul.

Óriási tömegű, nyers kemény tömeget ad szalmájában, levelében és gyökérzetében, amelyeknek elkorhadása óriási mennyiségű nitrogént vesz igénybe, amelyet a rendszerint amúgy is sovány talajból von el és mert minden kulturnövénynél hasonlíthatatlanul élelemesebb, falánkabb, természetesen első sorban ezek rovására cselekszi azt.

Igaz ugyan, hogy ezen nagy rosttömeg bomlása folyamán végeredményben szintén csak humusszá válik, de kulturnövényeink mégsem sok hasznát látják annak, mert az évről évre megismétlődő dús vadmuhar termés a már évek óta a talajban korhadó elődeiknek időközben humusszá változott maradványait újra meg újra elvonják a kulturnövények elől. Így megy ez évről-évre minek következtében a talaj folyton jobban és jobban elsoványodik. Ehez járul azután a népeség természetes szaporodásával az, hogy a földterület, amely gazdáinknak rendelkezésére áll, mindig kevesebb és kevesebb lesz, miáltal a megélhetés mindig rosszabb és rosszabb, — a gazdálkodással járó kereset gyengébb és gyengébb, ennek következtében mezőgazdasági munkás rétegünk igyekeztén magának jobb megélhetést keresni, hovatovább jobban és jobban a városokba tódul, ahol azonban rendszerint a holdogulás helyett amelyet remélt, a züllés útjára téved. Ahelyett, hogy apjától örökölt kis földjéhez ragaszkodva azt szeretve, jól és lelkiismeretesen munkálna meg, miáltal a hálás föld dupla termést adva, tisztességes, független megélhetést biztosítana nekik, hogy ne lennének kénytelenek senki ajtaján sem kopogtatni és senki idegennek keze-lába lenni.

Földjeink elgyomosodásának legfőbb oka abban a helytelen, ferde, de sajnos annál inkább általános nézetben gyökeredzik, hogy kapálni csak akkor kell, ha már meglehetősen felverte a gaz a földet.

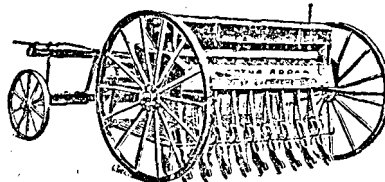
Hányszor, de hányszor hallottam, — nemcsak egyszerű falusi gazdák, — de tanult gazdák szájából is, hogy: „Még nem kapáltatok, hiszen még a gaz kicsi, nincs mit kapáljunk.“ Mire aztán szerintük elég nagyra nő a gaz, akkorra beáll egy pár napos eső, — azalatt a muhar térdig ér, felszaporodik a munka, — beáll a munkashiány és ott megy tönkre a termés a nagy gazban.

Tudom, hogy gazdáink mindenre találnak mentséget, mindenki hibás, csak ők nem. Különösen az idén minden hibát rá lehet kenni a bevonulásra! De sajnos, így volt ez tavaly is, meg azelőtt is és bizony sem nem az időjárás, sem más egyéb ok miatt gazosodnak el földjeink, hanem gazdáink hanyag, késlekedő, halogató természete miatt. Azt a kevés földet, ami ma, sajnos, gazdáink legtöbbjének még rendelkezésére áll, ugyan-csak tisztán lehetne tartani, csak akarni kéne, hiszen éppen a legkisebb birtoku, 2-től 8 holdig terjedő kisgazdáink földjén virul legszebben a gyomok legváltozatosabb sokasága.

A legfőbb hiba abban rejlik, hogy gazdáink a kapálás szükséges voltát csak a gyomirtásban látják, holott annak egészen más a rendeltetése, amelyet ha állandóan szemelőtt tartanának, a talaj elgyomosodására soha nem is kerülhetne sor.

Ujdonság!

Ujdonság!

Legújabb rendszerű különleges
önzáró szabályozóval ellátott olcsó

párossoru kanalas vetőgépek

világmarkás **ekék,**
különféle **dobrosták,**
szőlőzúzók
szőlőprések

legolcsóbb elárusítója, készítője:

Holczmann József

gépészmérnök, Carei Jud. Sălaj.

Az összes mezőgazdasági gépeknek és azok alkatrészeinek szakszertű javítását és készítését vállalja garancia mellett!

A talaj él!

Irta: Ocskay László.

Régen, amikor az első gőzekék hasították fel a földet, így szólt az öreg kasznár. Nem jó ez, 'szen holt földet hoz fel, rossz lesz a talaj. Akkoriban még nem beszéltek edafonról, de megkülönböztették a talajt a földtől és tudták, hogy a földet talajjá kell művelni, mert a földben nincsen élet.

Ahogy a földben felgyülemlik a szerves anyag és élet települ meg benne, talajá válik. A talajban élő növények gyökerei elbomlanak. A szerves anyagot gombák bontják fel s belőle testüket építik fel. A gombatesteket kis élőlények (baktériumok) támadják meg és elfolyósítják. Az így cseppfolyóssá vált gombatestet a csapadékvizek feloldják, átítatják vele a talajt és a földben lévő lugokkal vegyi folyamatokban egyesülve, televénnyé alakítják azt át.

A talajban milliónyi, paránnyi, szabadszemmel nem látható szervezet él, melyeknek egyrésze az állat, — másrésze a növényvilágba tartozik. Ezeket a paránnyi szervezeteket hívjuk edafonnak. Van köztük a növénytermesztésre káros és hasznos. A talaj savas hatása a káros mikrobák (élőlények) elszaporodásának kedvez, tehát ez lesz egyik főoka a savanyú talajok mérszükségletének.

Az edafon baktériumai legnagyobb számban a felső rétegben található, lefelé csökkenő számban jelentkezve s 40—50 cm-rel a talaj felszíne alatt megszűnnek. Ebben a mélységben a talaj meddő, a növények elsatnyulnak.

Gazdasági tanfolyami hallgatóink megismerkedtek a nitrogéngyűjtő, valamint a külön-

böző nitrogénbontó és nitrosénkötő baktériumokkal, amelyek részben a trágyatelepen, részben a talajban fejtik ki áldásos, vagy káros tevékenységüket.

Tudnunk kell, hogy a hasznos baktériumok működéséhez levegőre van szükség. A légjárható, porhanyó talajból a meleg levegő este felszáll s helyette friss, hideg levegő költözik a talajszemcsék közé. Így apró élőlényeink megkapják az életműködésükhöz szükséges friss levegőt. A sötét szín, több televényt tartalmazó talajokban a baktériumélet elevenebb, tehát a növénytermesztés szempontjából az ilyen talajok jobbak.

Az újabb mezőgazdasági tudomány foglalkozik ezeknek az élőlényeknek a talajban való mesterséges elszaporításával. Ezt a talajnak különböző baktériumtenyészetekkel való beoltásával érjük el. Tudjuk, hogy már a kereskedelmi forgalomban is szerepel egy Azotogen nevezetű szer, amely a pillangós virágú növények gyökerein élő baktériumféleségek tenyésztésében. Nálunk Erdélyben inkább a szójabab vetéseket szoktuk egy Radicin nevű szerrel oltani, amely a szója gyökerén élő baktériumokat viszi a talajba.

A talajéletet megállapíthatjuk a talaj színéről, mállottságáról és szagáról. Színének oka ismeretes. Mállottságát a porszerűségéből állapíthatjuk meg, míg szaga az a bizonyos „földszag”, melyet tavasszal érzünk, s melyet az ugynevezett Aroma baktériumok fejlesztenek a természetes talajok beébredése alkalmával.

Ezen kép mult havi gyógynövénygyűjtési cikkünkhöz érkezett. Négy szekér, 40 mázsa tavaszi hérics és 4 mázsa bodzavirág elszállítása a dobokai Gidófalvy István által létesített gyűjtőtelepről. A gyógynövényekért szakosztályunk közvetítésével 24.000 lejt fizetett ki a környékbeli gyűjtőknek a Mezőgazdák Kereskedelmi R.-T.

Milyen burgonyát termeljük különféle célokra?

Irta: Bikfalvy Ferenc

Ennek a cikknek a megírására az a körülmény indított, hogy az őszy folyamán egy nagyvállalat jóléti intézménye burgonyát keresve ajánlatot kért — de jól jegyezzük meg — kizárólag étkezési, nevezetesen Wolthmann burgonyára! Ha a kereskedelemben ilyen tévedés fordulhat elő, akkor a termelő ezt jóhiszeműen felhasználja és az étkezési burgonyák közé sorozza a tömeget termő, de az étkezési burgonya tulajdonságaival egyáltalán nem rendelkező féleséget, — amely kifejezetten ipari burgonya. Az ajánlatot kérő gyár továbbá megy és még ki is tünteti a Wolthmann féle ipari burgonyát a következő gyönyörű elnevezéssel: „Téli rózsza burgonya“. Már pedig ez mindennek nevezhető csak téli rózsának nem.

A helyes növénytermesztés alaptörvénye, hogy mindig azt termeljük, amiben a legnagyobb a kereslet s ezáltal a gazda számára a legnagyobb jövedelmet biztosítja. Így van ez a burgonyánál is. Az ipari féleségek termelése különösen keményítő és szeszgyárak közelében ajánlatos. A járhatatlan utak, a gazdaságoktól messzefekvő vasuti állomások, a takarmányburgonya termelését teszik indokolttá, mert feleltethető az állatokkal, megkarikázható a fuvardíj és az állatokon keresztül érünk el jövedelmet. A nagyvárosokhoz közel, vagy kedvező vasutvonalon fekvés esetén a gazda a korai vagy közepes érésű étkezési burgonyák termelésével találja meg számításait. Természetesen minden célnak más és más a jellemző vonása és ha ezeket tiszteletben tartjuk, azt a piac nemcsak meghálálja, de meg is fizeti.

A fogyasztó az étkezési burgonyaféleségek terén különböző igényekkel jelentkezik. Elvárja, hogy ne legyen tulságosan apró, se tulságosan nagy. Ne üljenek mélyen a rügyek, mert ezáltal nagy a hámozási veszteség, ami különösen a koraiaknál, — pénzben kifejezve is, — értékvesztést jelent. Legyen jó ize s a husa pedig szilárd, vagyis a főzésnél szét ne hulljon, mert az ilyen nem igényel sok zsírt és ma, amikor az orvos majdnem minden betegségnek zsirszegény étrendet ír elő, ez igen fontos tényező! A burgonyának az ízét keményítőtartalma határozza meg. Ha 16%-on alul van, a burgonya ize vízenyős, míg ha 18%-on felül, fojtós és liszt izű. Ezeknek a kívánalmaknak legjobban a korai rózsza felel meg. Ez a féleség azonban olyan kevés hozamú, hogy a gazda nem találja meg számításait. Például az 1938-ban ellenőrzött kísérlet szerint k. holdanként csak

40 mm-t adott, míg keresztezett félesége, az Eszenyi-féle és az E. G. E. által terjesztett Gül-baba, ugyanakkor 130 mm-t hozott. Étkezési célokra tehát a koránérő féleségek közül csakis ennek a termesztése hasznothajtó. Augusztus közepére teljesen beérik s így mint ui burgonya is sokkal előbb piacképes, s így kihasználhatjuk vele a piacnak primőrökért fizetett felárát. A közepes érésű, fehérhúsú étkezési burgonyák közül, termesztésre még ajánlható a piacokon általában kedvelt hosszúszukás és gömbölyű gumóju, sárgásfehérhéjú, lisztshusu Ella, amely jó termőképességű is.

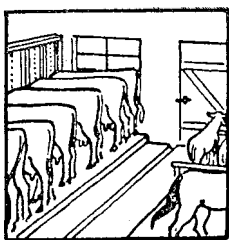
Ipari célokra, vagyis a keményítő, burgonyaliszt és szeszgyáraknak nagy keményítőtartalmu burgonya szükséges. Minél nagyobb a keményítőtartalom, annál olcsóbb a termelés s ezért e célra a 20% körüli keményítőtartalmu féleségek a fontosak. A keményítő tartalomra nagy befolyással van a meleg, továbbá a jól érlelő őszi időjárás, esetleg az okszerűen végzett műtrágyázás. Az ipari burgonyánál különösen fontos a hosszú raktározó képesség és ezért szükség van a vastaghéjú féleségekre, mert ezek sem a szállításkor, sem a raktározásnál nem sérülnek olyan könnyen, mint a vékonyhéjúak. A késő érés viszont nagyban hozzájárul ahhoz, hogy későbbben esirázik s így az ezáltal keményítő-vesztés is kevesebb. Ennél a kérdésnél, — bár kissé később ér — a nálmát a „téli rózsának“ elkeresztelt Wolthmann-burgonya nyeri el. A nagy versenyben több mint három évtizede vetetlen és biztos beérésével nagy termést ad. Takarmány burgonyáknak főleg azok felelnek meg, amelyek kisebb keményítő tartalmuk miatt ipari célokra alkalmatlanok. Bár a takarmányozási célokra a nagyobb keményítő tartalmuak gazdaságosabbak, mert jobb keményítőtartalmuk alapján, több tápanyag van bennük. A takarmányburgonyák talaj és a trágyázás iránt azonban legtöbbször kevésbé igényesek. Ezért a külterjes termesztési viszonyoknál termelésük feltétlenül indokolt. Itt a legjobban ajánlható féleség, a későn érő és népelelmezési célokra is szolgáló President Krüger, mely fehérhúsú és héjú.

A későn érő burgonyák betakarítását a már évek óta ismétlődő csapadékos őszy megnehezíti és ezért a burgonyatermelőknek csak korai vagy közepes érésűek termesztése javasolható. A koraiak, mint pl. a Gül-baba, azonfelül még igen jó előveteményei a búzának, mert az okszerű talajelőkészítésre kellő idő áll rendelkezésre.

Istállóépítés nagy állatok részére.

Általános szabályok.

Előzőleg beigazoltuk az „egészséges istálló — egészséges állat” tételnek helyességét, most pedig kövessük nyomon a célszerű és olcsó istálló építésének gondolatát, annak fölmerülésétől az épület igénybevételéig, illetve benépesítéséig.

Az lenne eszményi állapot, ha érdektelen szakember készítené a tervet és ugyan ő vezetné az építkezést is, természetesen olyan, aki éppúgy ismeri az állatok számát, nagyságát, életkorát, a tartás célját, mint a rendelkezésre álló épületanyagot és az építésre kismemelt területet. A szakértői felügyelettel meg lehet előzni a hibás építkezést, amelyről tudjuk, hogy nemcsak költséges átalakításra adhat okot, hanem súlyos betegségek fejlődését is elősegíti, mindezek azután az állattartás jövedelmét csökkentik, sőt megszüntetésére is vezethetnek.

Az istálló építési helyének megválasztása alapvető fontosságú, mert míg az ember a kívánalmaknak meg nem felelő helyen, vagy módon épült lakóház okozta bajok ellen védekezhetik, addig az állatoknak erre nincs módjuk, egész életükön át kell szenvedniök a rossz hely vagy hibás építkezés káros hatásának minden következményét.

Lássuk tehát, mitől kell óvakodni! Nem alkalmas az építkezésre a talajvizet mélyedés, esővíz lefolyásának útja, áradásnak kitett hely és mocsár közelsége sem. A kismemelt hely védett legyen az északi és nyugati szelektől, de kapjon elegendő friss levegőt és napfényt. Legalkalmasabb a délnek, vagy keletre néző terület, de már nem alkalmas a meredek oldal, hegyesúcs, szűk völgy vagy teknő. Kívánatos, hogy a kismemelt terület legyen tiszta, száraz és általalaja nagy hordképességű. Ehez képest tehát nem alkalmas istállóépítésre a feltöltött vagy olyan talaj, melyre vizet szoktak önteni, továbbá a nedves homok, nedves agyag, turfa, iszap és finom vagy futóhomok sem.

Előnyös az olyan hely, melytől az ivóvizet szolgáltató kút nem esik távol s a ko-

esíval járható út is könnyen elérhető. *Tenyészállatok* befogadására szánt istállónál elengedhetetlen, hogy az épület mellett kifutót lehessen létesíteni egy-egy árnyékos fával és adott esetben sertéseknek szükséges fürdővel.

Egészségi szempontból alapvető fontosságú, hogy *tenyész- és növendékállatok* befogadására szánt istálló hosszabbik oldala délre, vagy ha ez lehetetlen, akkor keletre nézzen, észak és nyugat felől védve legyen, ha másként nem lenne keresztülvihető, akkor színek, vagy más gazdasági épületnek közbeiktatásával. Éppen ellenkező kivánalmat támasztunk a *hízó állatok* istállójával szemben, mert ennek éppen az a törvénye, hogy óvjuk a napsugár közvetlen behatolásától és mert a hízó marhának hűvös, homályos istálló kell, a befogadásukra szánt istálló hosszoldalát bátran építhetjük észak felé.

Az istálló általalaját tekintve, a négyzetforma építési és födél költségei a legolcsóbbak, de ha ezt nem lehet megvalósítani, akkor a téglalap alakú istálló építése ajánlatos. A belső beosztásnál arra kell törekedni, hogy a *tenyészállatok* a *hízóktól* okvetlenül elkülöníttessenek, mert egyebekben kívül a takarmányozásnak eltérő módja is ezt kívánja. Eppen úgy *elkülönítendők* a *tehenek* az *okróktól* és *valamennyi* a *növendékállatoktól*. Jó megoldás, ha a növendék- és kifejlesztett állatokat a takarmánykamara választja el egymástól, esetleg ló- vagy sertés-istálló. Ez az utóbbi megoldás azzal az előnnyel is együtt jár, hogy a fertőző betegségek ellen az egyes csoportokat könnyen meg lehet védeni.

Nem tagadjuk, hogy az imént ajánlott megoldás kivitelezése költségesebb, mint az olyan istálló, amelyben fajta és hasznosításra tekintet nélkül minden állat együtt van, de egészségi okból mégis az elkülönített rendszer ajánlatos tekintet nélkül az építési költségekre.

Lóistálló kellékei.

Finom szervezetű használati lovakat, méneket és anyakancákat egyenként külön rekeszbe ajánlatos tenni, ilyen rekesz hossza

3.30—3.50, szélessége 2.80—3.00 méter legyen. Hintós- és hátsó-, meg ígáslovat egymástól rekeszrúddal elválasztva is lehet elhelyezni, mely esetben lovanként 3.00—3.30 méter hosszúság és 1.60—2.00 méter szélesség számítandó. Csikós kancának 12.00—14.00 m² terület számítandó, míg csikóistállónál minden csikó részére 3.30—4.50 m² terület. Ilyen beosztásnál szabad mozgás és elegendő terület jut minden lóra.

A lóistállónak a csatorna felé esése kisebb, mint a marhaistállóban divó esés, ezért elegendő, ha az állás közepétől a vizelet-csatornáng a lejtés legfeljebb 4—5 cm. Természetes, hogy a lovak fara mögött 1.50—2.00 méter széles utat kell hagyni, amelynek nemcsak az istálló hosszával, hanem a lovak nagyságával és a haszoncélal is arányosnak kell lenni.

Az állatok mögötti húglyécsatorna legyen egészen alacsony, sima és széles, hogy a lovak lába vagy patkója be ne szorulhasson; esése a húglyégödör felé méterenként 0.5 cm.

A lóistálló magassága ígáslovaknál — mert ezek nagyobb meleget kívánnak, — legyen legfeljebb 3 méter, egyéb haszoncélú lovaknál lehet 3.50—3.80 cm. magas.

Fontos az ajtó helyes méretezése is. Így ígáslovaknál legalább 1.25 m. széles és 2.10 m. magas, hintós lovaknál már 1.50 m. széles és 2.50 m. magas ajtó kell. Célszerű, ha az ajtófélfákra 1.20—1.50 m. magasságban jól simított keményfából készült hossztenge-lyük közül könnyen forgó 40—50 cm. hosszú hengereket szereltetünk, melyekkel elejtő lehet venni a csipősérüléseknek.

Célszerűek az úgynevezett félajtók, melyeknek az alsó felét csukva, felső felét nyitva lehet tartani. Ilyen ajtókkal felszerelt istállók igen jól szellőztethetők és sok világosság bocsátható be, mindamelllett az ajtó bizonyos mértékig zárt.

Az ablakokat leghelyesebb közvetlenül a tető alatt 0.90—1.00 m. magasságban és legalább 1.25 m. szélességben elhelyezni olyan számban, hogy az istálló kifogástalanul világos legyen. Az ablakokat szellőztetésre alkalmas módon is ki lehet képezni.

Az állások közötti rekeszrúd az állás talajától 1 méter magasra úgy illesztendő a tartó oszlopba, hogy könnyen kiakasztható legyen. Ha deszkafalat létesítünk, annak magassága elől 2.00, oldalt 1.50 m. legyen. —ős.

(Folyt. köv.)

A józseffalvi istállók berendezése.

Írta: Seyfried Ferenc.

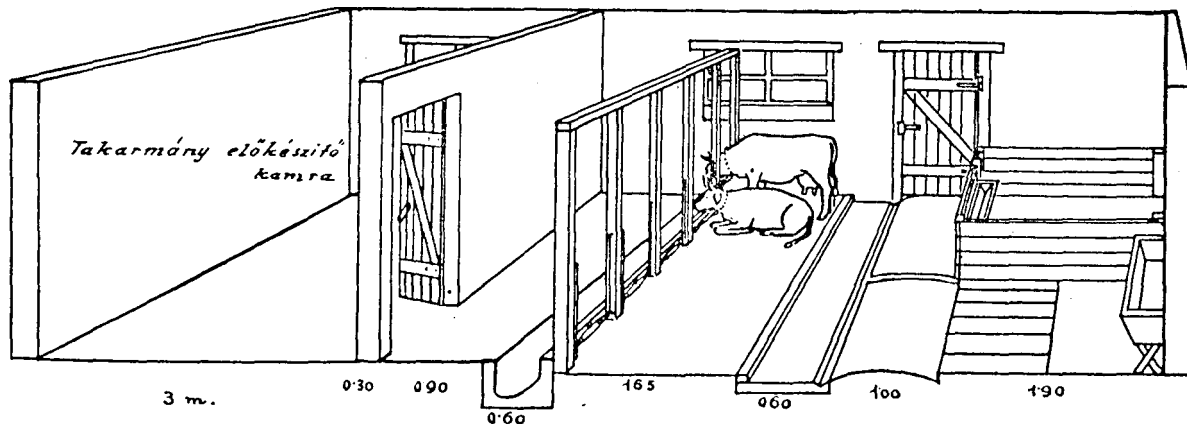

Alig hat hónap telt el azóta, hogy a magyar lapok Józseffalva borzalmas pusztulásáról írtak és immár beszámolhatunk a falu felépítéséről. Az erdélyi magyarság megmutatta, hogy össze tud fogni, ha komoly a veszedelem és mindenki meghozza a maga áldozatát, akár anyagi segítségről, akár munkáról van szó. A

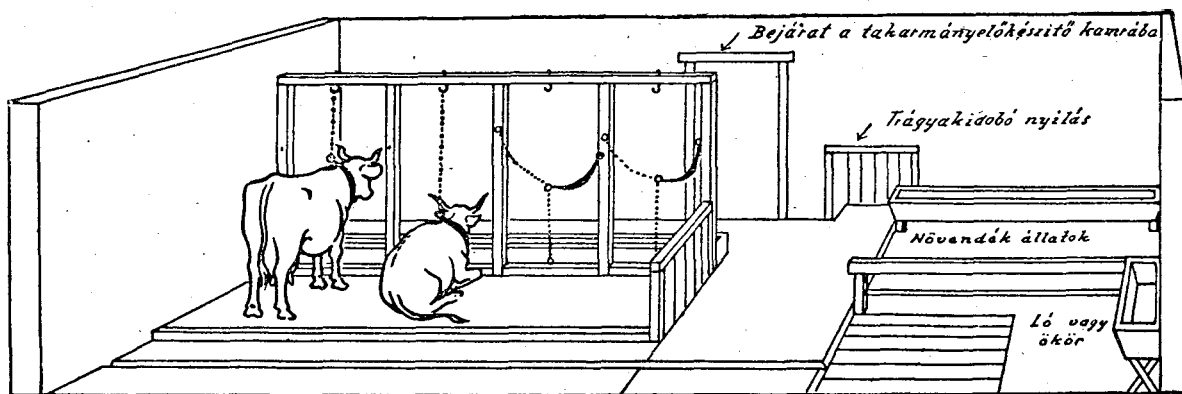
nyolcvannégy elpusztult udvar, vagy mint ahogyan olyan szépen nevezik — „élet“ — helyén már cserépfedelű épületek állanak és nagyobb-részt már be is költöztek azokba.

Az épületek tervét — a lapunkból már ismert — Kós Károly építésmérnökkel együtt készítettük.

Négy csoportba osztottuk a károsultakat. Első csoportba kerültek a két kat. holdnál kisebb gazdák és mesteremberek. Ezek házaít egy szoba-konyha-kamara és ambitussal tervez-

A 3. számú istálló berendezése. A dán állatkikötési módszer szerint rajzoltuk a rövidállást. Balra látható a takarmányelőkészítő kamara, ahonnan ajtón át hozzuk a takarmányt a takarmányozó folyosóba.

A 4. számú istálló berendezése, Grabner-féle láncal a tehenek részére. A pontozott vonal mutatja a trágyalé útját. A képen látható ajtó a takarmányelőkészítő kamrába vezet. A kijáró folyosó végén levő nyíláson a trágyát dobjuk ki.

tük. Második csoportba kerültek a 3—6 holdas gazdák. Ezeknek az idén egy istálló épült, melybe két tehen, 1 ló, növendékállatok és sertés fér be. Az istálló mellett takarmányelőkészítő kamara van. Ebbe a kamrába, vagy istállórészbe költözik a család télire, az állatokat a másik helyiségben tartják. Harmadik csoportba soroztuk a 6—10 holdas gazdákat. Itt már nagyobb méretű az istálló. Négy marha, megfelelő növendékállat és sertés fér bele. Negyedik csoportot képezik a tiz holdon felüli kevésszámú gazdák, akik részére négy szarvasmarha, két ló, vagy ökör és növendékállatnak megfelelő istállót építettünk.

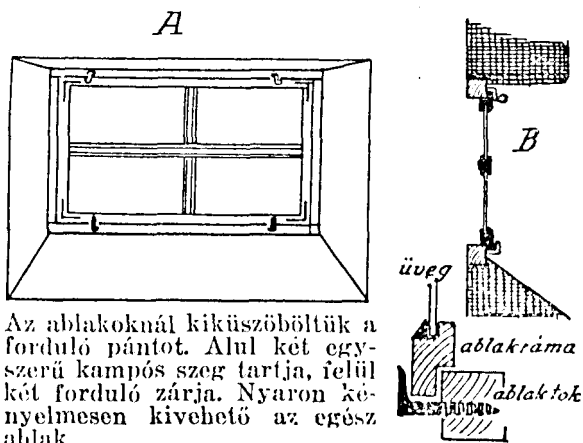
Az istállók mind széles ablakokkal, rövidállással és más, a mai körülményeknek megfelelő ujitásokkal épültek.

Cikkünkben a hármas és négyes csoport istállóberendezését ismertetjük, mert ebbe a csoportba tartozik a legtöbb gazda. Amint a képen is látható, a 3. számú istállóba négy szarvasmarha, egy anyakoca vagy két hizó és két növendékmarha fér. Az istálló folytatásában 3 m. széles takarmányelőkészítő kamara van. Ez a józseffalvi helyi szokások miatt volt szükséges. A községnek ugyanis nincs legelője és az állatokat szecs-kázott és forrázott takar-

mányon tartják. Eddig a konyhában végezték ezt a munkát. Most külön helyiség van erre a célra. A takarmányelőkészítő kamrából egy ajtó vezet az istállóba. A jászol 90 cm.-re van az istálló falától, miáltal egy kényelmes takarmányozó folyosót nyerünk. A jászol egészen alacsony. A szarvasmarha ugyanis alacsonyról lassabban eszi az ételt, jobban benyálazza, tehát jobban megemészt. Azonkívül teljesen marad a legeléshez hasonló, gerincvonala egyenesen marad. A jászol betonból van, tehát könnyen tisztántartható és főtt, párolt, erjesztett takarmányt is kényelmesen etetünk belőle. A jászol után következik a 165 cm. hosszú rövidállás. Az állás végén egy 20 cm. magas gerenda van. A jászol és gerenda között agyaggal döngöltük be. A rövidállásnál ujszerű kikötési módot is be kellett vezetnünk. Itt kétféle módszerrel kísérleteztünk. Az egyik a dán rendszer, amelynek 80 cm. hosszú csuszóvas van felszerelve a tartó oszlopra. A csuszóvason egy késelyfához hasonló tartó mozog, amelynek két vége vaskarikában végződik, közepén egy rugós kapcsoló van. Az állatok bekötésénél a közbülső kapcsolóhoz akasztjuk az állatok nyakán levő lánc alsó karikáját. Mikor az állat lefekszik vagy feláll, a késelyfaszerű keresztartó lefelé vagy felfelé csuszik a kétoldali gömbvas-tartón.

A másik kikötési módszer a Grabner-féle lánc. Ezt inkább Németországban használják, de a gyakorlatban jól bevált Józseffalván is. A láncon — két karikán — egy, az állat nyakának megfelelő méretű vaspánt csuszik lefelé vagy felfelé. Egyik kikötési módszer sem akadályozza az állatok szabad mozgását, csak megnehezíti az állatoknak a jászolbalépést és a hátsó trágyacsatornába állást.

A rövidállás bevezetésével elértük, hogy az állatok állandóan tisztán maradnak, nem fekszenek bele saját trágyájukba, mert csak olyan hosszú az állás, mint az állatok mérete. A trágya a rövidállás után következő trágyacsatornába hull, ahonnan egy villavonással

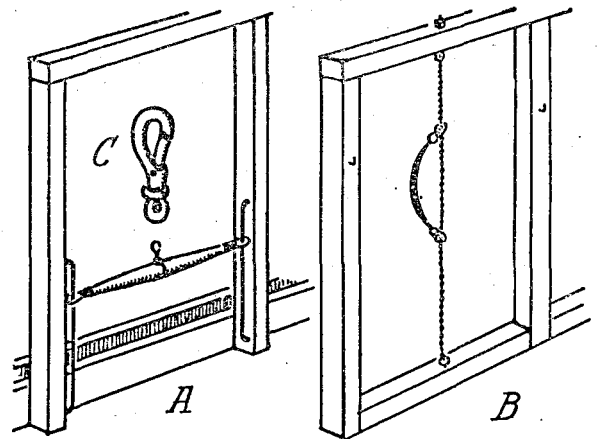

Az ablakoknál kiküszöböltük a forduló pántot. Alul két egyszerű kampós szeg tartja, felül két forduló zárja. Nyaron kényelmesen kivethető az egész ablak.

könnyen összegyűjthető. A betonból készült trágyacsatorna utolsó fele trágyalécsatornának van kiépítve. A trágyalé folyosó után egy agyagból döngölt folyosó van, ami az állatok kijárására szolgál. Ezután a sertésketrec és a növendékállat állása következik.

Ennek az istállóberendezésnek az a nagy előnye, hogy a gazda egyszerre tudja ellátni összes állatait, minden a szeme előtt van és csak egy helyről kell kihordania a trágyát. Az istálló szellőző berendezése a falba van beépítve. Az ablakok 1 m. széles és 70 cm. magasak. Ügyeltünk az építésnél, hogy a 45 cm.-es vastag fal semmi fényt ne vegyen el. Az ablak oldalfalait befelé, ferdén építettük. Az ablakpárkány is egészen ferde, hogy ne álljon meg rajta a por, piszok és a fény elárassza az egész istállót.

A 4. számú istállónál annak hosszában helyeztük el a szarvasmarhák állását. A két ló, vagy ökor állását a 3. számú istálló növendékállat helyére tettük. Itt a két ló vagy ökorállás mellé kerültek a növendékállatok. A sertéseket külön ólba helyeztük el.

A dán kikötés és Grabner-féle lánc.

Ebben az évben természetesen nem rendezhette be minden jözseffalvi gazda az istállóját, mert sok esetben maga a család költözött be ide. Az állatokat a takarmányelőkészítő kamarában tartják. Reméljük azonban, hogy a magyar összetartás további áldozatokat is hoz és jövőre felépülhetnek a lakóházak.

A burgonya és répa — mint abrak.

Irta: Nagy Miklós.

Gabonával bevetett területeink a jövő évben — előreláthatólag nagy mértékben csökkenni fognak a hiányzó őszi vetések miatt.

Az abrakfélék mennyiségének csökkenése magával vonhatná az állatállomány természeteszerű apadását is. Ezzel szemben, a piac állandó emelkedő irányzatot mutat, különösen az állati termékek értékesítésénél. Feltétlenül meg kell ragadnunk az alkalmat, hogy megfelelő mennyiségű, kivitelre szánt állat hizlalásával gazdaságunk anyagi egyensúlyát fenntarthassuk és mérlegét növeljük.

Sertéshizlalásunk előtt nagy lehetőségek állanak. Igaz, elvesztettük a kivitel szempontjából annyira fontos prágai cseh piacot, de nyertünk helyette egy még nagyobb felvevőképeségű német piacot. Napjainkban kerül átadásra Németország részére 400 vagon sertés. Ha ennek a keresletnek a jövőben is eleget akarunk tenni, hizlalási rendszerünket úgy kell átalakítanunk, hogy az — kevés gabonával is — biztosítsa a termelés folytonosságát.

Egy hold takarmányburgonya két és fél-szer, egy hold takarmánycukorrépa háromszorannyi takarmányértéket ad mint egy hold árpa. Az abrakon való hizlalás helyét rendre elfoglalja a burgonyán és répán való hizlalás. Németországban, ahol a kapásokkal bevetett terület aránylag már amugy is nagy

volt, ezen újszerű hizlalás következtében — pl. Schleswig-Holstein kerületben — pontosan 48%-al növekedett.

A kapás növényekkel törénő hizlalásnál azonban nem szabad elfeledni, hogy ezek kevés emészthető fehérjét tartalmaznak. Igaz, hogy szerves anyaguk emészthetősége néha a 90—95%-ot is eléri, meghaladva ezzel minden szemtermény emészthetőségét, azonban csak 2—3 gr. fehérjét tartalmaznak kg-ként, míg 1 kg. árpa 70 gr.-ot. Altalában — 3.5—5 kg. burgonya, vagy 7—10 kg. takarmányrépa tartalmaz annyi tápanyagot, mint 1 kg. árpa. Ezekből tehát — egy kg. abraknak megfelelően — 3.5—4, illetve 7—10 kg.-ot kell etesünk. Nem szabad azonban beérni azzal, hogy egy kg. árpa helyett 4 kg. burgonyát adunk, hanem gondoskodnunk kell a megfelelő emészthető fehérjemennyiségről is.

Gazdatestvéreink tudják, nem az számít: mennyit eszik egy állat, hanem mennyit emészt meg a megevert takarmányból. A burgonyán és répán maradt föld és piszok nem emészthető, sőt megfekszi a gyomrot és emésztési zavarokat okoz. Ezért mindig csak egész tiszta burgonyát és répát etessünk. Párolás vagy főzés előtt jól mossuk meg a burgonyát. A répát már a kiszedésnél takarítsuk le. Lehetőleg ne szedjük sáros, nedves földből, harmatosan, mert ilyenkor nehéz eltávolítani a répára tapadó földet, s ha túléles ka-

paróval tisztítjuk, megsértjük és könnyen rothad.

A burgonyát főzve, vagy párolva, de a főzővíz nélkül takarmányozzuk fel. A répát nyersen, vagy főve. A répa főzővizét feltakarmányozhatjuk, mert egy kis százalék cukrot tartalmaz és nem ártalmas az egészségre, mint a burgonyalé. A nyersen etetett répát felvágjuk apróra. Minél keményebb húsú répát etetünk, annál apróbbra kell vágni.

Az Erdélyi Gazdában már ismertetett módon párolhatjuk a burgonyát. Rétegezhetünk közé jól felaprított nyersrépát is, de nagyon vigyázzunk, hogy alaposan be legyen döngölve a verembe, mert ellenkező esetben ecet- és vajsavas erjedés is fellép, ami nagyban csökkenti takarmányértékét, ízét erősen elrontja, sőt hasznavehetetlenné is teheti.

Megvizsgáltuk egy három csoportos, pár-

huzamos kísérlet eredményeit az abrak- és kapás terménytakarmanyyokkal történő hizlalás összehasonlítása céljából.

Az első kísérleti csoportban levő sertések napi fejadagja: burgonya jóllakásig.

Második csoport: egy rész burgonya, egy rész takarmányrépa keveréke, jóllakásig.

Harmadik csoport: egy rész burgonya és három rész répa keverékét kapta, szintén jóllakásig.

Mindhárom csoportban a napi pótabrak 75 dkg. darakeverék és 25 dkg. husliszt (fehérjében nagyon gazdag).

A napi súlygyarapodás a következő eredményeket mutatta: 1. csoport fejenként naponta 755 gr-ot, 2. csoport 620 grot, 3. csoport 537 gr-ot gyarapodott.

A cikkben leírt kísérletek szerinti takarmányozás ilyen súlygyarapodási különbözetet idézett elő. (Eredeti rajz.)

A kg-kénti súlygyarapodást véve alapul a takarmányok pénzértéke kb. azonos volt az 1. és 2. csoportnál. A 3. csoportnál valamivel magasabb. A legjobb keverési aránynak bizonyult, ha egy rész burgonyát egy rész répával keverve adagoltak.

Más kísérletek (Richter adatai) — 50 kg-nál nehezebb sertéseknél végzett próba után — azt bizonyították, hogy a jól megtakarított és apróra szeletelt nyersrépa ugyanannyi párolt burgonyával keverten adagolva ugyanarra az eredményre vezetett, mint mikor tiszta burgonyát etetünk. Nagy dolog, ha meggondoljuk, hogy a burgonya legalább ötször olyan drága, mint a répa.

Ezen értékes eredményeket hasznosítani kell. A fehérjében gazdag takarmányok közül Erdélyben, jelen esetben elsősorban a lucernaliszt jön számításba, melyhez könnyen hozzá lehet jutni a kalapácsos örlőmalommal rendelkező vidékeken. (Erdély sok vidékén egyszerűen Medicagonak hívják.) A fehérjében gazdag szójabab- és olajpogácsáknak feltétlenül szerepelniük kell az abrakdarakeve-

rékben. Az Erdélyi Gazda augusztus 1-én megjelent számában „Sertészizlalás“ című cikkében is példát találhatnak olvasóink az abrakdarakeverékekre. A takarmányadagok összeállításánál minden Gazdatestvérünk asztalán ott legyen az „Okszerű takarmányozás“ című füzet, amelyben megtalálják az összes szükséges adatokat.

Őszi szállítás megkezdődött.

Árjegyzéket kívánatra megküldünk.

Ambrosi, Fischer & Co.
Aiud, Jud. Alba.

Jó vásár után ne feledkezzünk meg nagy családunkról, az E. M. G. E.-ről sem, ahol tagdíjhátrélekkunk befizetését várják

Fejőstehenek takarmánya az őszi átmenet idején.

A csapadékban szegény nyár után beköszöntött őszi első két hete is majdnem teljesen eső nélkül telt el, s így jogos az aggodalmunk, hogy állataink teljesen letarolják a legelőket és gazdáink a megszokottnál is korábban szorulnak rá szerény takarmánykészletük felhasználására.

Bizonyos, hogy a legeiők fütermése nagyon különböző és az esőt jobban nélkülöző vidéken egy marha naponta talán csak 10 kg. fűvet tud legelni más, kedvezőbb éghajlati viszonyok között elterülő legelőn pedig 35—40 kg. fű is jut még egy-egy állatra.

Legnagyobb gondot fejősteheneink okozzák, nemcsak azért, mert minden takarmányváltoztatásra visszahatással felelnek, hanem azért is, mert gazdasági mérlegünkben a tej mennyiségapadása csökkentvén a jövedelmet, kemény megpróbáltatás elé állíthat bennünket. Ezért kell a tejszökkenést meggátolni.

Ugy véljük, könnyítjük gazdatestvéreink helyzetét, ha néhány példával rámutatunk az őszi takarmányok felhasználására és azok tejtermelő erejére azon feltevésekből indulva ki, hogy az ellátandó fejőstehén súlya 600—650 kg. körüli.

1. 30 kg. legelőfű, 30 kg. csalamádé és 2 kg. októberi kukoricaszár csak 6 kg. tej termelését fedezi, mert 6070 gm. keményítőértékben csak 630 gm. fehérjét tartalmaz.

2. 35 kg. fű, 20 kg. csalamádé és 10 kg. zöldlucerna 6270 gm. keményítőértékben 815 gm. fehérjével már elegendő 9 kg. tej termeléséhez.

3. 15 kg. fű, 3 kg. lucernaszéna, 20 kg. csalamádé és 15 kg. zöldlucernában levő 6960 keményítőérték illetve 840 gm. fehérje szintén csak 9 kg. tej képzésére elég.

4. 45 kg. zöldlucerna és 40 kg. búzapolyva 5060 gm. keményítőértékben 756 gm. fehérjét tartalmazza csak 7 kg. tej termelésére elegendő.

Nyilvánvaló, hogy 600—650 kilós tehéntől nagyobb tejtermelést várunk, mert 6—9 kg. tejjel még fenntartó takarmányukat is alig fizetik meg, azonban ahhoz, hogy több tejet kapjunk, még külön tejtermelő abraktakarmányt is kell adnunk. Ilyen abrakpótlék lehetne az imént említett takarmányösszeállításához az alábbi keverék: 20% búzaporpa, 20% búzaocsúda, 20% árpadara, 20% takarmányliszt, 10% lenmagdara és 10% borsódara, melyeknek 1 kilója 2,2 kg. tej termeléshez elegendő és így a tehén tejlöképességétől függ, hogy hány kiló abrakpótléket érdemel. Amíg tehát a fenti abrakpótlék minden kilója után leadja a 2,2 tejlöbbletet, addig érdemes neki ezt a kedvezést megadni.

5. Késő ősszel, ha már nincs legelő, de zöldcsalamádé még van, egy 600 kilós tehén takarmányösszeállítása a következő lehet: alaptakarmányként 6 kg. rétszéna, 10 kg. csalamádé, 1

kg. búzapolyva, amelynek 5200 gm. keményítőértékében 465 gm. fehérje lévén, ez az adag az életfenntartáson kívül még csak 3 kg. tej termelésére elegendő. Termelőtakarmányként adni lehet: kukorica- és árpadara egyenlő arányú keverékéből a tejtermelés mérve szerint. Figyelembe veendő azonban, hogy ennek az abrakkeveréknek 1 kg.-jában levő 720 gm. keményítőérték és 96 gm. fehérje mintegy 1,8 kg. tejtermeléséhez elegendő.

A számításhoz „Okszerű Takarmányozás” című kiadványunkban közölt takarmányösszetelt mutató táblázat adatait lehet felhasználni.

A zöldtakarmányokat őszi végéig változtatva felhasználva, kettős haszonra teszünk szert. *Megelőzzük az átmeneti takarmányozás idején gyakori emésztési zavarokat és változatlanul fenntartjuk a nyári takarmányozással termelt tejtermelését, ha fejősteheneink megkapják a szükséges keményítőértéket és abban a fehérjéjé.*

—ős.

Gyümölcsfa és szőlőoltvány

megrendelését mielőbb küldje be

Csombordi Gazdasági és Szőlészeti Iskola'ához.

*

45

Gyümölcsfa iskolánkban

megtalálja az összes ismert fajtákat.

Alma, körte, kajszin- és őszibarack, szilva, cseresznye, meggy és diófacsemetéink fajtaazonosságáért szavatolunk.

Szőlőoltványiskolánk

a legjobb 1 éves elsőosztályú csemege- és borszőlőfajtákkal rendelkezik.

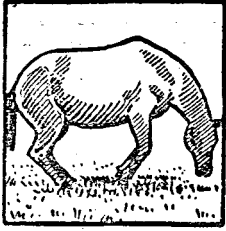
Gyümölcsfa és szőlőoltvány iskolánk

államilag ellenőrzött, fertőtlenített és ólomzárolt árút szállít

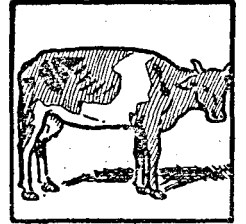
Gyümölcsfa és szőlőoltvány megrendelését

Colegiul Bethlen:

Scoala de Agricultură și Viticultură Aiud
címe küldje be! — Kérjen árjegyzéket!

Rövid orvosi tanácsok állattenyésztők részére

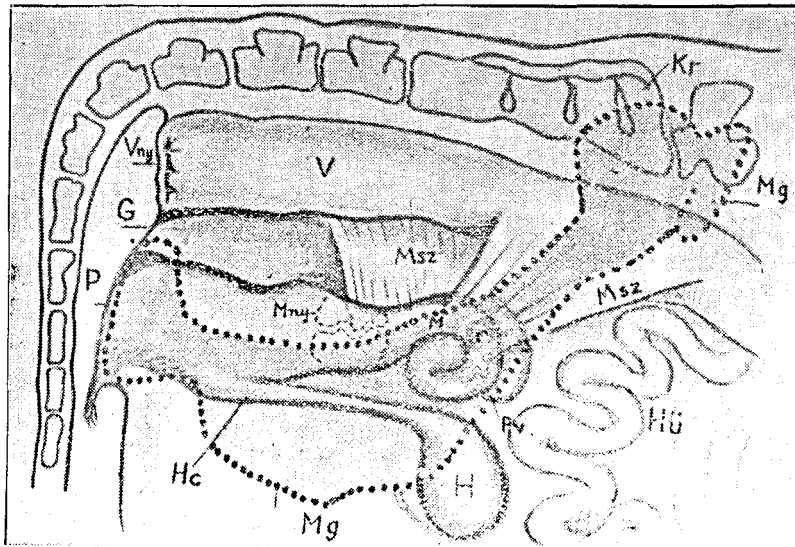
Mi a teendők az ellésnél.

Az állattartással és tenyésztéssel szorosan összefügg a népelelmezés, továbbá állati nyerstermékek és igás-, meg egyéb haszonállatok előállítására és nevelése. Aki állatot tart és szaporít, szert kell tegyen olyan ismeretekre, amelyek őt arra képesítik, hogy segítségére legyen nőivarú állatainak, amikor azokat a szülés nehéz órája eléri. Erre elég gyakran szükség van, ha mindjárt a legkíméletesebb formában is.

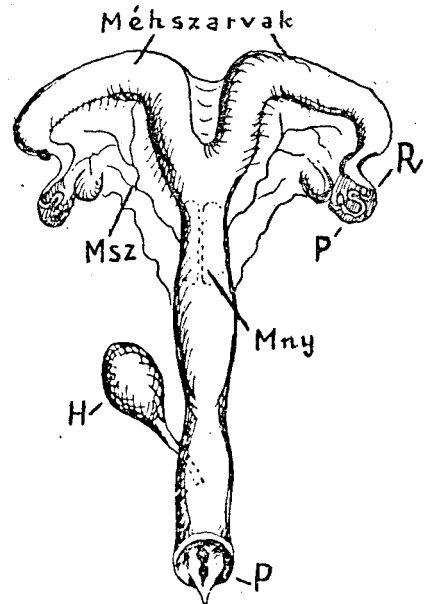
Az elléseknél szükségessé váló mind gyakoribb beavatkozás révén azonban gazdánk sokszor károsodnak és ez többféleképpen nyilvánul meg. Bekövetkezhetik a külső vagy belső szülőút sérülése, méhcsavarodás, méhrepedés, méhelőesés stb. formájában, de a beavatkozás révén fertőző betegségek csirái is juthatnak a szervezetbe és ezek, vagy más elkövetett hiba a nőivarú állat súlyos megbetegedését, sőt meddőségét is maga után vonhatja. Igen gyakran az elléssel kapcsolatban kényszervágás szükségé merül fel, hogy menteni lehessen a menthetőt.

Vajjon mi az oka a sok bajnak és kárnak? Legtöbbször a takarékoság, máskor az okvetetlenkedés, a mindenáron való segíteni akarás, nem ritkán a kiméretlen durvaság, végeredményként azonban semmi más, mint az ismeretek hiánya, vagy kertelés nélkül szólva a tudatlanság.

Az állatállomány a nemzeti vagyonnak egy része és mint ilyen, közkinccs, tehát védelemre szorul. Ezért határoztuk el, hogy néhány cikkben felvilágosítjuk gazdatestvéreinket. Át kell menjen a köztudatba, hogy az ellésnél kimélni kell az állatot a fölösleges fájdalom okozástól és okvetlenül meg kell őrizni haszon- és tenyészértékét. A gazdának tudnia kell hogyan folyik le a rendes ellés, hogy felismerhesse azokat a rendellenességeket, amelyeknél már szakértő állatorvos beavatkozása szükséges, aki megkönnyíti a nehéz ellést és elősegíti, hogy az állat minél előbb összeszedje magát és nemcsak hasznot hajtson, de továbbra is tenyészképes maradjon.

Meddő tehén medenceöri szervei.

Tehén méhe.

Vny == végbényílás. Mg == medencegyűrű. Hg == hasüreg belekkel. Msz == széles méhszalag. G == gát. P == jobb petefészék. Pv == petevezeték. M == méhtest. Mny == méhnyak. H. == húgyhólyag. Hc == húgycső. Kr == keresztcsont. V == végbél. P == péra.

A medence szervei.

Mielőtt az ellés lefolyását megbeszéljük, meg kell ismerkednünk a medenceüreggel és a benne elhelyezett szervekkel, mert csak így formálhatunk tiszta képet a lejátszódó eseményekről.

Képünk úgy ábrázolja egy meddő ténhén medencéjét és annak szerveit, mintha átlátszó lenne, hogy megjegyezhesük magunknak a szervek természetes fekvését. Legnagyobb jelentőségűek az alábbiak:

1. A *méh* vagy *magzat* (csikó, borjú stb.) *tartó* a fejlődő magzatot zárja magába. Tulajdonképpen egy üres Y alakú csőrendszer, melynek falában levő vastag izomréteg szükség szerinti rugalmas tágulását és összehúzódását is lehetővé teszi. A méh egyenes részét *méhtestnek*, előrefelé elágazó részét *jobb és bal méhszarv*nak hívják. A méhszarvak állatfajonként kisebb-nagyobb mértékben ivelték és hegyes csúcsban végződnek éppen a közeliükben lévő *petefészek* (ovarium rózsá) előtt. A petefészek és a méhszarv között finom csatorna, a *petevezeték* található és ezen keresztül jut az érett pete a petefészekből a méhszarvba. A *méhtest hátrafelé* a rövid, de vaskos, henger alakú, erősen izmolt *méhnyakba folytatódik*, melynek hosszában finom csatorna fut, de mert a méh belsejét borító mirigyes nyálkahártya itt számtalan, egymás mellé tapadó ráncot vet, úgy látjuk, hogy a *méhnyak mindig zárt*. Kétségtelenül az is a hivatalos, hogy a *méh üregét a külvilágtól tökéletesen elzárja*. A méhnyak befelé néző végét *belső méhszáj*nak, hátrafelé, a hüvelybe nyíló végét pedig *külső méhszáj*nak nevezik.

2. A *hüvely* szélesebb csőalakú szerv, melyet nyálkahártya bélel. Alapjának hátulsó részébe szájadzik a húgycső.

3. A hüvely a *pérájkakba* folytatódik és a *péranyilásban végződik*.

Amint később majd látni fogjuk, a vehemmel telt méhet zsákhoz is lehet hasonlítani, mely a méh testén, nyakán és hüvelyén, mint zárt csőrendszeren keresztül vezet a péranyiláson át a külvilágba s mert elléskor a magzatnak is ezeken a részekeken kell áthaladnia, közös néven *szülőútnak* nevezik.

4. Meg kell emlékeznünk a *medencegyűrűről* is, mert ez alkotja a medenceüregnek szilárd vázát, tehát azt a helyet, amelyben az imént leírt szervek egy része elhelyeződik. A medencegyűrűt az egymással tökéletesen összeforrt mindkétoldali esipő-, ülő- és szeméremcsontok széles U alakúraj formálják, melynek tetejét a keresztcsont

zárja el. A *csontos medence szab határt a szülőút tágulásának*, tehát nem közömbös, hogy szűk-e vagy széles. A keresztcsont elől az ágyék-, hátrafelé a farokcsigolyákba folytatódik és belső ürében fut le a gerincvelő legalsó része.

A megnevezett szerveket különböző berendezés rögzíti helyükhöz. A pérát a környező vékony bőr tartja helyén. A hüvelyt izmok és kötőszövet erősíti a medence csontos falához, a közvetlenül fölötte haladó végbéllel együtt, amely a végbélnyílásban végződik. A *pérarés és végbélnyílás közti területet a gát*.

A méh testét, nyakát és szarvait a petefészekkel, mindkét oldalon, a széles méhszalagok tartják, illetve függesztik föl és mert bennük sok az izomrost, igen rugalmasak, könnyen tágulnak. A méhszalagokban futnak a méhhez vezető véredények és idegek is. —ős.

(Folyt. köv.)

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK

Értesítjük Gazdatestvéreinket és minden tagtársunkat, hogy **szénsavas takarmánymész** szükségletüket központunk, illetve a mellette működő Mezőgazdák R. T. útján igen jutányosan ki tudjuk elégíteni.

A szénsavas takarmánymész ára 100 kilónként

280 lej ab feladóállomás,

mely ingyen, új 50 kilós papirzsákokban kerül szállításra.

500 kiló, vagy ezt meghaladó rendelésnél újabb kedvezmény, bérmentes szállítás bárbármely erdélyi állomásra.

Felkérjük gazdaköreinket, hogy községek szénsavas takarmánymész szükségletét (igénylését) egy tételbe összegyűjteni és nekünk beküldeni sziveskedjék, hogy a kedvezményes árat kieszközölhessük. A rendeléssel egyidejűleg a pénz is beküldendő.

Mi sem természetesebb, mint az, hogy a szállításra kerülő takarmánymész 99-%ig tiszta és semmiféle ártalmas idegen alkatrészt nem tartalmaz.

A szénsavas takarmánymész napi adagja bárbármely állatnak minden kiló abrakra 1—2 deka.

A gyümölcsfák érzékenysége a permetezőszerek iránt.

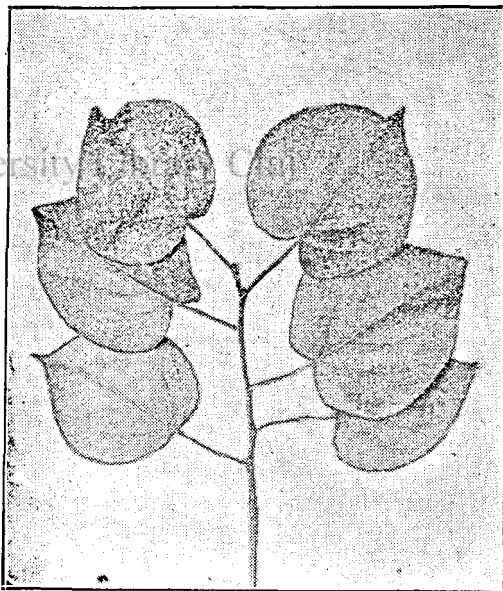
Irta: P. Nagy Sándor.

A gyümölcsstermesztő, ha szakszerűen foglalkozik terményeivel, tisztában van az-
zal, hogy egészséges, piacképes, eltartható,
jó minőségű gyümölcsöt csak a kártevők el-
leni sikeres védekezéssel termelhet. A védeke-
zés igen fontos tényezője a permetezőszerek
helyes megválasztása. Tapasztalatból tudjuk,
hogy egyes gyümölcsnemek többé-kevésbé
érzékenyek az egyes permetezőszerekkel
szemben. Ilyenkor perzselések keletkeznek a
lombozaton, hajtásokon, gyümölcsökön, ame-
lyek kisebb-nagyobb károkat okoznak.

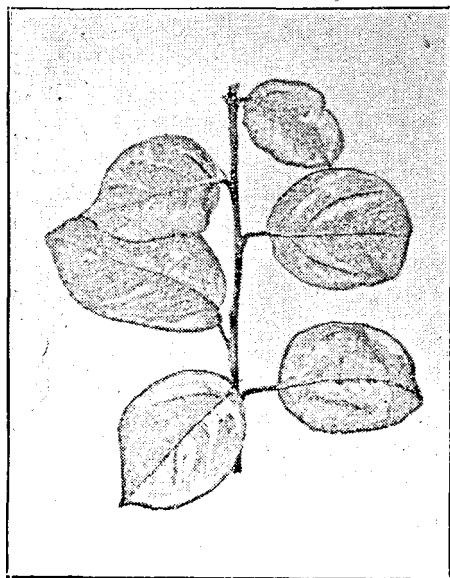
A bordói lével, mézskénlével stb. történő
permetezés nem csak akkor okoz égéseket,
perzseléseket a gyümölcsön, lombozaton, ha
rosszul volt elkészítve a permetlé, hanem
akkor is, ha túlsok permetlevet kaptak, ha
túl magas lett a töménység, ha a permetezés
nem száradt fel és a lombozatot, gyümölcsöt
eső, köd érte. A szájnylásban, vagy a ro-
varok által megsebezett helyeken — az égés
folytán — lyukak keletkezhetnek. Különö-
sen akkor a legérzékenyebb a gyümölcs és
lombozat bőrszövege mikor azok még fejlet-

lenek, aprók. Kivételt képez a kajszinbarack,
amely fejlettebb korában lesz érzékenyebb.

A nyári permetezések alkalmával, felü-
letesen végzett munka esetén — az oldat
cseppekben gyűl össze a leveleken, gyümöl-
csök alján, vagy az egész felületet vastagon
borítja be. Ilyenkor a legnagyobb a perzselési
kár, mert néha megrepednek a gyümölcsök.
Ezekbe a repedésekbe bejutnak a monilia
spórái és bekövetkezik a rothadás. A kártétel
sohsem mutatkozik azonnal, hanem csak na-
pok, esetleg két hét múlva.

Finom szemcsésen rakódik le a permetlé a helyesen vég-
zett, ködszerű permetezés után. (Fanta felv.)

Levéttek ellen előírásosan végzett lemosásszerű permete-
zés barackleveleken. A gombakártevők ellen ködszerűen
permetezünk, mert az összefolyó réz, kén, stb. tartalmú
szerek megperzselhetik a levelet és gyümölcsöt. (Fanta felv.)

A nyugati államokban már évtizedek óta
folytak ilyenirányú kísérletek. Megállapították,
hogy egy és ugyanazon erősségű szer,
egy és ugyanazon időben felhasználva —
míg egyik almafánál perzselést, roszdához
hasonló égési sebeket okoz, a másik almafaj-
tánál, vagy bármelyik fajta körténél nem
okoz semmilyen elváltozást.

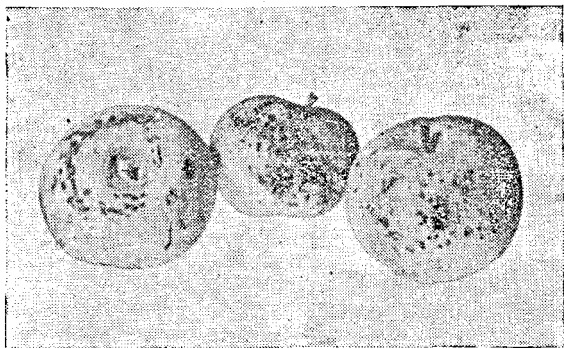
A gyakorlatlan gazda igen sokszor nem
is veszi észre ezeket a jelenségeket, mert né-
mely almafajtánál jellegzetes tünet a roszda-
foltosság.

A permetezésből származó ilyen roszda-
foltosság az almánál sokszor annyira szem-

betűnő s az olyan sokat veszít ezáltal szépségéből, értékéből, hogyha válogatásra kerülnek a gyümölcsök, másod- vagy harmadosztályúvá válnak.

A fajokat ismerve, most arra kell törekednünk a rendszeresen végzendő nyári permetezéseknél, hogy a gyümölcsfák gomba és rovarkártevői ellen hathatósan védekezve vigyázzunk, hogy a permetezőszerek a növényben kárt ne tegyenek.

A jó védekező anyagtól megkivánjuk, hogy: 1. minél nagyobb rovar- és gombaölő hatása legyen, 2. amellet olcsó, 3. hosszantartó tapadóképessége, mert különben az első, vagy nagyobb harmat lemossa — és ne ártson a megvédendő fának.

Permetlé okozta égési sebek almagyümölcsön. (Fanta felv.)

Arra igyekezzünk, hogy a gombabetegségek elleni legjobb szert — a rézgálicoldatot — inkább a fák nyugalmi állapotában, télen, de még hathatósabban kora tavasszal, rügyfakadás előtt végezzük el. Ha mégis rá vagyunk utalva a nyári permetezésekre, a vékonyhéjú almafajtákat (Jonathán, Batul, Londoni pepin, Kasseli renett, Parker pepin, Musoktály renett, Sárga belle fleur), szilvákat, cseresznyéket, meggyet, kajszinbarackot, köszmétét — inkább kénes vegyületekkel, vagy igen híg, de gyakoribb rézgálicoldattal végezzük el. Tartsuk szem előtt a háziszerek pontos elkészítését, a permetezések lelkiismeretes elvégzését. Míg a téli permetezéseknél fontos, hogy annyit permetezzünk a fákra, hogy valósággal megmossa a lé azokat, a nyári permetezéseket csak finoman, ködszerűen végezzük és csak olyan mennyiségben, hogy a lé a lombozaton össze ne gyűlhessen, le ne csepeghessen.

A mézskénléfőzet (kaliforniai lé) gombaölő hatása nem olyan erős, mint a rézgálicoldaté, de gombaölő hatása mellett megvan rovarirtóképessége is. Hatása kezdetben igen nagy, de rohamosan csökken, így gyakrabban kell igénybe venni. Vékonyhéjú almáknál és némely csontfáraknál, erősen tűző napon szintén perzseléseket idézhet elő.

Csodálatos, hogy a gyári készítményeknél még nagyobb a perzselési lehetőség, mint a pontosan készített házi készítményeknél. Bebizonyosodott tény, hogy az őszibarackfa levelei, ha bordói lével permetezzük, minden körülmények között leperzselődnek annyira, hogy igen sokszor le is hullanak. E kitűnő gombaölő szert nem is használhatjuk nyáron az őszibarack moniliája és levélfodrosodását előidéző gomba (Taphrina deformans) ellen. A mézskénlé enyhébben, de szintén leperzseli az őszibarack levelét. Ujabban — csak az őszibarack nyári permetezésére — a főzés nélkül készült (selfboiled lime) kénmészfőzetet használják.

Amerikában azt tapasztalták, hogy a fák érzékenységét befolyásolja az évszakban uralkodó időjárás, ami összefügg a bőrszövet erősebb vagy gyengébb kialakulásával és a permetezést követő eljárással. Ha igen hosszasan ködös a tavasz, a növényeknek a szerek iránti érzékenysége nagyobb abban az évben.

Az említett gyümölcsfapermetező szerek kivül perzselő hatásuk a réz-, kén-, arzéntartalmu gyári készítmények és az utóbbi években kevésbé használt kénmájoldat és urániai zöld. Igen perzselő hatású a petroleumemulzio, ha nem keverik jól össze használat előtt és a petroleum szabadon marad, ugyszintén a levéltetvek elleni szer, a thánaton néven ismert dohánylug is.

Maga a vízcepp is okozhat perzseléseket érzékeny fák levelein. Ennek az a magyarázata, hogy az erősen tűző napnak hosszasan kitett levelet a vízcepp akadályozza a párolgásában, a csepp helyén tulságosan felmelegszik, megfő. Ez azonban oly enyhe jeleség, ami miatt egyetlen gyümölcsstermelő gazdának sem szabad aggodalmait támadjana.

GYÜMÖLCSFÁK

elsőrendű minőségben,
fajtaazonos példányokban
mérsékelt árak ellenében

kaphatók

VITYÉ KÁROLY

iskola és szőlőoltványtelepén

CENADUL VECHIU

Județul Timiș - Torontal.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küld.

A gyökérzöldségek téli vetéséről.

A kertészkedéssel foglalkozók előtt ismeretes, hogy a tavasszal elvetett gyökérfélék: sárgarépa, petrezselyem stb. magja kedvező körülmények között 14—16 nap alatt csírázik, egyes esetben pedig 30—45 nap is kell a kikeléshez. Így a kései kelés következtében elveszítjük azt az időt, ami éppen legalkalmasabb lenne a fejlődésre; így a gyökérzöldségek esetleg csak késő ősszel, esős időjárás esetén indulnak erőteljes növekedésnek. Tehát a tavaszi vetésnek tulajdonítható, hogy sok talajban a gyökérféle annyira silány, vékony marad, hogy télire való értékesítésre és elraktározásra nem alkalmas. Egyes helyeken, különösen közepkötött, inkább agyagos talajon igen szép gyökérféle termesztendő, ha a magot jól elkészített földbe, a talaj átfagyása előtt, vagy enyhe téli napokon vetjük el. Előfordulhat az az eset is, hogy a vetés egyszer-kétszer nem sikerül, de ilyen esetben csak a mag ára és a vetési munka vész kárba, s minthogy a talaj elő van készítve, a vetést megismételhetjük. Szem előtt tartandó követelmény azonban az, hogy a vetés ősszel ne korán történjék, mert ha a magvak még a vetési évben kikelnek vagy csírázásnak indulnak, a hideg időben feltétlenül elpusztulnak. Ha az őszi vetés korán tavasszal kikel, kb. két hónappal előbbre van, mint a tavaszi vetés s azt a fejlődésben is elhagyja. Ha az említett gyökérfélék magjait már augusztus vagy szeptember hóban elvetnők, akkor a növények a fagyok beálltáig eléri a tyuktoll-

vastagságot és szépen áttelelnek. Rendszerint azonban ezek az áttelelt gyökerek tavasszal anélkül, hogy továbbfejlődnének, egyenesen szárba indulnak, s így értékesítésre alkalmatlanná válnak. Az ilyen, idő előtt magszárba indult gyökerek csak takarmányozásra és komposzt készítésre használhatók fel. Aki tehát az őszi vetés sikerét biztosítani óhajtja, az ne hagyja figyelmen kívül a fent elmondottakat.

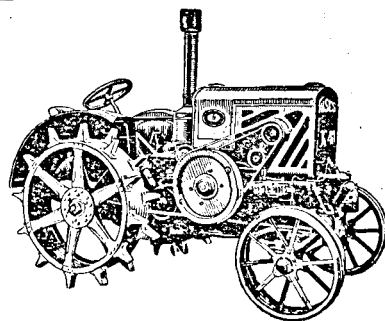
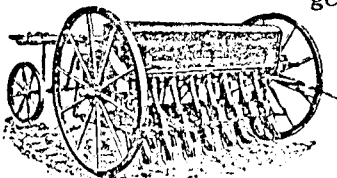
Vetőmagkiállítás és vásár Kolozsvárt.

Az E. M. G. E. igazgatóválasztmányja október hó 21.-én tartott ülésén elhatározta, hogy a szokásos tavaszi vetőmagkiállítását és vásárját az 1940. évben is megrendezi Kolozsvárt február 17—21 napjain. A kiállítás és vásár kedvező alkalmat nyújt a gazdátársadalom számára az eladó vetőmagkészletek értékesítésére és a szükségletnek első kézből megbízható forrásból való beszerzése.

Az E. M. G. E. ezúttal XVI. vetőmagkiállításán és vásárján részt vesznek úgy a kisebb, mint a nagyobb gazdák, valamint a jelesebb növénynemesítő gazdaságok és az E. M. G. E. nemesített vetőmag szaporító telepei is. A kiállítás és vásár előkészületi munkálatait az egyesület már megkezdte. A kiállításra szóló jelentkezéseket már elfogadja az egyesület. A részvételi szándék legkésőbb január hó 15-ig bejelentendő az E. M. G. E.-hez Cluj, Str. Regală 16. szám.

Hofherr-Schranz-Clayton-Schuttleworth Rt. Budapest.

„HSCS” nyersolajtraktorok,
„SUPERIOR” acélvázás cséplőgépek,
vetőgépek, valamint az összes egyéb mezőgazdasági
gépek legtökéletesebb kivitelben.

Kaphatók:

Turnătorie de Fier și Fabr. Mașini din Cluj S. A.
Secția: Mașini Agricole Cluj, Calea Regele Ferdinand 62.
Telefon: Nr. 12-17.

A must erjedése.

A borelőállítás egyik legfontosabb mozzanata a must erjedése, mert annak kedvező lefolyásától függ a bor jósága, tartóssága. Általában hordóban szoktunk erjeszteni. A hordó nagysága az erjedő must mennyiségétől függ. Túl nagy hordókat ne használjunk, mert megtörténhetik, hogy erjedés közben túlságosan felmelegszik a must és ennek következtében megakad az erjedés. Szőlővidékeinken — az idén beállott rothadás miatt — kéneztük a mustot erjedés előtt. Kénszelet elégetésével, vagy szilárd borkénnel (káliummetabisulfit) végeztük a kénezést. Ezáltal a penészgombák és baktériumok nagy része elpusztult.

A hordókat nem töltöttük tele, mert számitottunk a must felmelegedésére és annak azáltal való kiterjedésére. Tapasztalat szerint azonban nem szükséges üresen hagyni a hordó ürtartalmának 10%-át, elegendő annak 5—8 százaléka is.

A meleg idők beálltával hamar erjedésnek indul a must. A legmegfelelőbb erjedési hőfok 15—25 C° között van. Ha mustunk nem érte volna el ezt a hőfokot — késői szüretnél — tanácsos fűteni a pincét, vagy erjesztő házat. Erjedés alatt a must magától is felmelegszik, így elegendő elérnünk a 15 C°-ot, mert a további hőemelkedés bekövetkezik az erjedés folyamán.

A must erjedése alatt két időszakot különböztethetünk meg. Első az úgynevezett zajos erjedés, amikor az egész mustmennyiség forr. Kedvező körülmények között 4—5 napig tart. Hideg időben, vagy túlédés mustnál 5—10 napig is eltarthat. Második időszak az utóerjedés vagy csendes erjedés, amikor a zajos erjedés után visszamaradt cukor bomlik fel a mustban. Az utóerjedés — a must cukortartalmától függ, — hosszabb vagy kevesebb ideig tart. Hogy az utóerjedés ne nyuljon túl hosszú időre és elősegíthessük a bor gyorsabb letisztulását, tanácsos ezalatt megforgatni a bort, szellőztetni. Ezt elérhetjük csapraveréssel, vagy nagyobb szőlőgazdaságban — levegő beszívattyuzásával, amely gummicsovel történik.

Egyes vidékeken, ahol az édes bor jó áron értékesíthető az utóerjedést szilárd borkén adagolásával szokták megakadályozni. Ha hektoliterenként egy tabletta (10 gr.) szilárd borként vegyítünk a mustba, a zajos erjedés után a mustban maradt 0.5—3% cukor a borban marad, az gyorsan letisztul és forgalomba hozható. A Földművelésügyi Minisztérium által ki-

adott hivatalos körlevél is tanácsolta a szilárd borkén használatát. Az így, mesterségesen megállított erjedésű muston azonban igyekezzünk túladni, mert meleg helyen az újból erjedni kezd.

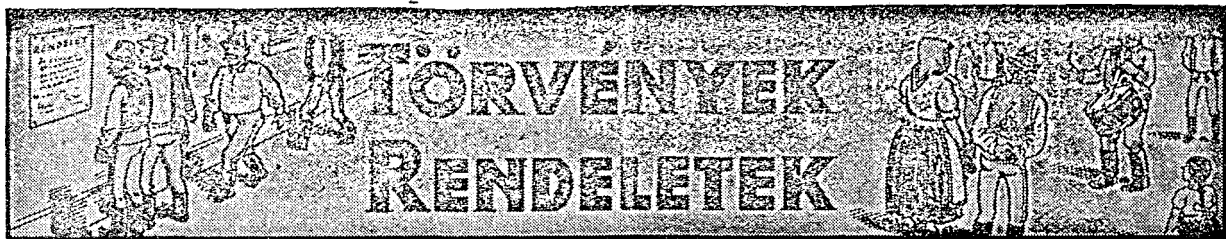
Erjedés után már nincs szükség az erjedő-űrre, sőt káros mert, ha a bor felülete szabadon érintkezik a levegővel, a szénsav elillanása után, borvirág és ecetbaktériumok keletkeznek rajta hamarosan. Az erjedés alatt felmelegedett és kiterjedt bor lehül és újra összehúzódik. Ezért tanácsos feltölteni a hordót. Az akonadugót csak lazán tesszük be, vagy homokkal teli zsákokat teszünk a nyílásra, hogy könnyen távozhassék az esetleg még fejlődő szénsav. Később, ha az utóerjedés is végetért, rendszeren beütjük az akonadugókat.

Borértékesítés szövetkezeti úton.

Marosvásárhelyről, Dr. Fekete Gyula aláírásával, levelet kaptunk, melyben beszámol az egy éve működő „Productum” nevű szövetkezet borértékesítési tevékenységéről. Az írás többek között ezeket tartalmazza:

— Az elmúlt év, a bor szempontjából tudvaleg nem mondható jó esztendőnek és szakkörök megállapítása szerint a minőség általában inkább gyenge volt. Ennek következtében a must árak is alacsonyak voltak. Így a nagykereskedők — kik a must elraktározásával foglalkoznak — literenként 4—5 lej árat fizettek. Természetesen ebből az összegből a termelő még viselte a kincstárnak fizetendő illetéket, ami literenként szinte 1 lejt tett ki. Egy ismert bornagykereskedő 20-as Wagner fokoként 40 banit fizetett fokoként. Környékünkön a legjobb multévi must alig érte el ezen fokolóval a 11—12 fokot, tehát ezen ár szerint a must értékében legjobb esetben 4 lejt kapott tisztán kézhez. A termelő tehát földje, szőlője értékének hozamaként és munkája ellenértékeképen literenként 4 lejt kapott. Ezzel szemben a „Productum” szövetkezet tagjainak a must minősége szerint literenként 7—8,40 lejt fizetett. A nagykereskedővel szemben tehát 2—3¹/₂ lejjel többet. Igaz, hogy ezt az összeget nem azonnal fizette, hanem az értékesítés után, de előlegeket is folyósított és a mai napig minden szövetkezeti tag teljes egészében megkapta mustjának ellenértékét.

— Felhívjuk tehát a marosmegyei szőlőtermelő gazdák figyelmét a szövetkezetre, melynek rendszeres italmérése és pincéje van Marosvásárhelyen, P. Reg. Ferdinand 24. szám alatt, ahol felvilágosítással szolgálnak, a belépést illetőleg, mert csak a tagok termését vehetik meg.

A felmentési kérvények mintája.

Lapunk megelőző számában ismertettük a mezőgazdasági mozgosításról szóló törvényt, valamint az ahhoz mellékelt táblázatot. A személyek valamint az élő és holt leltár felmentése iránti kéréseket a Mezőgazdasági Kamarához kell betérjeszteni. Ilyen kérés alapján adják meg a felmentést a 2. sz. melléklet I., II., III., IV., V., VI., VII., IX. pontjaiban foglalt összes esetekben, továbbá a 3. sz. melléklet a) pontja utolsó bekezdése, végül b) és c) pontjai esetében.

A Mezőgazdasági Kamarához benyújtandó kérések mintája a következő:

Domnule Președinte!

Subsemnatul domiciliat în comuna în conformitate cu prevederile legii pentru mobilizarea agricolă, apărută în Monitorul Oficial Nr. 216 din 18 Septembrie 1939, respectuos Vă rog să binevoiți:

a lua măsuri, ca subsemnatul în calitate de proprietar de exploatare agricolă — de proprietar de mașină de treerat — mecanic agricol —, mai departe angajații mei stabili anume:

1. domiciliat în comuna în calitate de

2. domiciliat în comuna în calitate de

să se mobilizeze pentru lucru la exploatarea agricolă a mea (la mașina de treerat — la tractorul meu) iar următoarele animale: împreună cu harnașamentele respective, în fine următoarele obiecte formând inventarul mort al exploatarii agricole să fie scutiți de sub rechiziție.

În interesul justificării cererii mele anexez următoarele documente:

1. certificatul percepției cu întinderea moșiei, repartizată pe categorii de folosință (arabil, fâneată, Țiaz, baltă, livezi de pomi roditori, vii, etc.);

2. certificatul primăriei că, mă ocup personal cu conducerea exploatarii, nu ocup nici un serviciu public și că, nu exercit nici o profesiune liberă;

3. actele de angajament și livretele militare ale personalului propus la mobilizare pentru lucru;

4. certificatul primăriei din care rezultă că, posed numărul de mașini în stare de funcționare și numărul de animale pentru care cer scutirea de sub rechiziție;

5. certificatul primăriei din care rezultă că, sunt proprietarul unei mașini de treerat în stare de funcționare;

6. certificatul primăriei din care rezultă că, posed brevet de mecanic;

7. certificatul Camerei de Agricultură din care rezultă, că sunt titularul unui livret de mecanic agricol.

Primiți Vă rog exprimarea deosebitelor mele considerațiuni, ce Vă păstrez.

Anexe.

Sănătate!

Dsale Dluj

Președinte al Camerei de Agricultură

A fenti kérvényben a kipontozott helyekre a megfelelő neveket és adatokat kell behelyettesíteni, a mellékletek közül pedig csupán azokat kell beírni és csatolni, amelyek a kérvényező helyzetének és kérésének megfelelnek.

A törvény szerint a kérvényeket a Mezőgazdasági Kamara által előre közölt határidőn belül évenként kell benyújtani és mivel a folyó évre ez a határidő még volt megállapítva, ezek mielőbb benyújtandók.

**Olcso gép-
beszerzés!**

Mezőgazdák Rt. Arad

**Olcso gép-
beszerzés!**

Cséplők:

Hofherr, Budapest
Hofherr, Wien
MÁVAG, Budapest
Első Magyar Gépgyár

Traktorok:

Hofherr, Budapest
Hanomag-Diesel, Hannover
Fordson

Vetőgépek:

Melichar, „Unicum Drill“
Hofherr, „Gazda Drill“
Hofherr, „Fecske Drill“

Lanz, Krupp, Massey Haris, Cormick gyártmányu

arató- és fűkaszalógépek, kalapácmalmok, ekék, boronák, kultivátorok stb.

Kérjen árajánlatot! — Komoly érdeklődés esetén szakembereink díjtalanul felkeresik.

Cím: Societatea Comercială Anonimă a Agricultorilor Arad,

Bulev. Regele Ferdinand 41. - Fiókok: Cluj: Str. Regală 16. Brașov: Str. Voevodul 11. Oradea: Str. Xenophon 9.

A fizetési adó.

Az egyenes adókról szóló 1923. évi törvény adó alá vonta a fizetéseket, amennyiben azok meghaladták az évi 10.000 lejben megállapított létminimumot. Ez a rendszer 1939. április 1-én módosult olyképen, hogy azoknál az alkalmazottaknál, akik kizárólag testi munkát végeznek és havi fizetésük nem haladja meg a 3000 lejt, létminimum címén fizetésükből havi 1000 lej adómentes. A mult évi adózási rendszert lapunk jogi mellékletében a májusi és júliusi számokban ismertettük. 1939. április 1-én a rendszer ismét változott. Az új módosítás teljesen eltörölte az eddig adómentes létminimumot és a fizetendő adóból csak bizonyos kedvezményeket adott. Az alábbiakban ismertetjük nagy vonalakban a törvényt.

Minden olyan jövedelem, amelyet az alkalmazott munkája után rendszeresen élvez, fizetési adó alá tartozik.

1. A fizetés utáni adók a következők: havi 4000 lejig 4%, 4000—25.000 lejig 8%;

2. 0.30% utadó;
3. 0.50% munkakamarai pótdadó;
4. 2% nemzetvédelmi pótdadó;
5. supracota, amelyet egy a törvényhez mellékelt táblázat segítségével lehet kiszámítani.

Azok az alkalmazottak, akik kizárólag testi munkát végeznek és akiknek havi fizetésük nem haladja meg a 2000 lejt, az adóból 75% kedvezményt élveznek, ha fizetésük havi 2001—3000 lej között van, a kedvezmény 65%, ha fizetésük havi 3001—4000 lej között van, a kedvezmény 40% és így tovább.

Ezek szerint a fizetési adót az összes alkalmazottak, tehát a cselédek fizetése után is le kell róni. Az adót ugynevezett fizetési adókönyv bemutatásával az illetékes adóhivatalnál kell lefizetni az után a hónap után számított 30 napon belül, amelyre az alkalmazott fizetését kapta.

A behívott alkalmazottak fizetése.

A folyó évben elrendelt csapatösszevonásokra behívott alkalmazottak fizetésének folyósítása tekintetében a munkaadók tanácstalanul állanak, mivel az eddig érvényben levő törvények idevágó intézkedései olyan esetekre vonatkoztak, amikor ezek a hadgyakorlatok nem tartottak 30 napnál tovább. Erre az esetre a mezőgazdasági cselédekre vonatkozó 1907. évi XLV. törvény 31. szakasza a következőképen szól:

„Az éves nő vagy családos cselédnek, ha az fegyvergyakorlatra bevonul és behívójegyét az átvétel után 8 nap alatt a gazdának bemutatta, távolléte idejére bérét levonni vagy a helyettesítés költségével őt terhelni nem szabad.“ Az ipari és kereskedelmi alkalmazottakra nézve pedig az 1929. április 5-i munkatörvény kimondotta, hogy a fizetést a hadgyakorlat idejére folyósítani kell.

Mivel a folyó évi behívások hónapok óta tartanak, a törvényhozó szükségesnek látta ezt a kérdést rendezni. Sajnos, csak a kereskedelmi és ipari alkalmazottakat tartotta szemelőtt és nem intézkedett a mezőgazdasági alkalmazottak fizetése tekintetében. Így ezen a téren még ma is bizonytalanság uralkodik, azonban reméljük, hogy rövidesen ezt a kérdést is rendezik.

A hivatalos lap 105. számában 1939. május 8-án megjelent törvény 3. szakasza ugy intézkedik, hogy azok a kereskedelmi és ipari vállalatok, amelyek 5-nél több munkást és tisztviselőt foglalkoztatnak és a behívások alatt nem szüntetik be működésüket, amennyiben behívott családos alkalmazottaik több mint két éve vannak alkalmazásban náluk, a behívások ideje alatt kötelesek csa-

ládjaiik részére segély címén a fizetés felét folyósítani. A behívások után az alkalmazottak jogszerint elfoglalják addigi állásukat.

Hangsúlyozzuk, hogy ez az intézkedés kizárólag a kereskedelmi és ipari vállalatok alkalmazottjaira vonatkozik. Tekintettel azonban arra, hogy a mezőgazdasági alkalmazottak helyzete nincsen tisztázva, úgy gondoljuk, hogy ezeket hasonló elbánásban kell részesíteni.

Gondunk lesz rá, hogy amennyiben újabb intézkedések jönnek, azokat kellő időben ismertessük.

Fajtiszte,
fajazonos, szavatolt csiraképességű
eredeti erfurti, hollandiai és dániai

Főszelek
Zöldség
Virág
Fű és
nemesített
takarmány
és répa

MAGVAK

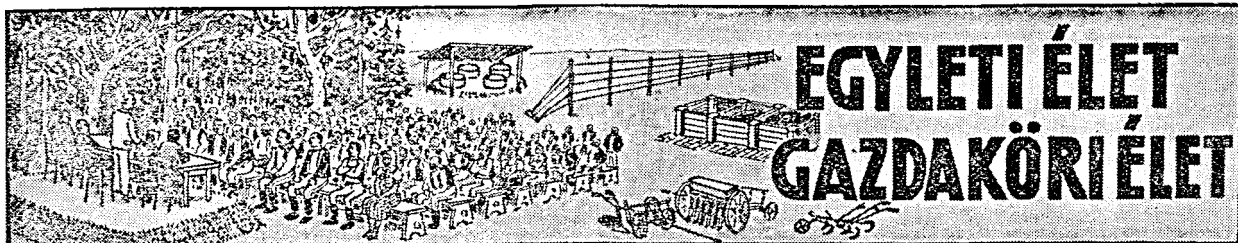
„TRIFOLINO“

magtermelés és magkereskedésben kaphatók

Cluj, Piaja Mihai Viteazul 38. sz. alatt.

Legkisebb rendelést is azonnal postázunk.

Arjegyzék ingyen.

Három fontos ülést tartott az E. M. G. E. vezetősége.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet elnöksége október hó 20-án Kolozsváron, az E. M. G. E. székházában ülést tartott. Jelen voltak: Dr. Szász Pál országos elnök, Máriaffi Lajos, gróf Teleki Béla, Kádár István és Cs. Károly István alelnökök, Telegdy László ügyvezető alelnök és gr. Teleki Ádám, az Erdélyi Gazda főszerkesztője. Az elnöki tanács részletesen megtárgyalta az E. M. G. E. téli munkaprogramját.

Az elnöki tanács ülését másnap felügyelői értekezlet és azt követő igazgató-választmányi ülés követte. A felügyelői értekezlet Dr. Szász Pál elnökletével zajlott le, s azon Máriaffi Lajos, Kádár István, Cs. Károly István alelnökök, Telegdy László ügyvezető alelnök, gr. Teleki Ádám, Török Bálint igazgató, Demeter Béla, az Erdélyi Gazda szerkesztője, Seyfried Ferenc segédtitkár, Folyovits Endre, a háziipari szakosztály előadója, Mikó László, Dániel Elemér, Szász Ferenc, Orosz Károly, Rednik Endre, Dr. Récsey Lajos, Koppány Rezső, Bikfalvy Ferenc, Fodor Pál, Finta Andor, Anghi Balázs, Ugron Győző és Lengyel György (aki az aradmegyei felügyelői tisztség ideiglenes betöltését elvállalta), vettek részt. Az értekezleten az E. M. G. E. szervezeti kérdésével foglalkoztak. Az Elnök meghallgatta a felügyelők előterjesztéseit és jelentéseit, majd részletesebb utasításokat adott a további hathatósabb és eredményesebb munka kifejtése érdekében.

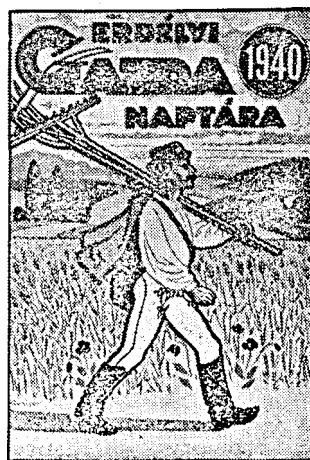
Az igazgató-választmányi ülésen az elnökség tagjain és a felügyelőkön kívül a következő igazgatóválasztmányi tagok vettek részt: Korponay Kornél, Dr. Szász Ferenc, Kós Károly, Gyalui Sándor, Szilágyi Ferenc, Albrecht Dezső, báró Atzél Ede, Szász István, gróf Bethlen Béla, Fejérváry Jenő, Felszeghy András, dr. Darkó Ákos, Dr. Szent-Iványi Gábor, Betegh Sándor, Dr. Pálffy László és Biró József.

Dr. Szász Pál részletesen beszámolt a céltörvényjavaslat ügyében tett lépésekről és a törvénytervezettel kapcsolatos állásfoglalásáról. Az igazgatóválasztmány egyhanguan és általános helyesléssel vette tudomásul az elnökség magatartását és felkérte, hogy továbbra is ezen a vonalon képviselje a magyar gazdatársadalom érdekeit. Ezután az E. M. G. E. különböző akcióiról hangzottak el beszámolók. Az igazgatóválasztmány nagy megelégedéssel szerzett tudomást az eddigi munkáról, különös tekintettel a Nagenyeden tanítók részére rendezett gazdasági tanfolyamot illetően. Az E. M. G. E. arra fog törekedni, hogy

a tél folyamán minél több téli kéthetes gazdasági tanfolyamot tarthasson s meg van győződve arról, hogy az okleveles gazdák még nagyobb számban fognak az előadói szerepekre vállalkozni. Az igazgatóválasztmány elhatározta, hogy a tél folyamán megtartja vetőmagkiállítását, mely az előzőkhöz képest sok fontos újítást tartalmaz. Az E. M. G. E. arra fog törekedni, hogy a kiállítás vetőmagvásárral legyen egybekötve.

Az igazgatóválasztmány teljes egészében nagy lelkesedéssel tette magáévá az elnökség munkaprogramját. Dr. Szász Pál elnök bejelentette, hogy az elnökség Demeter Bélát, az Erdélyi Gazda szerkesztőjét, az igazgatóválasztmány állandó előadójának nevezte ki, amit egyhanguan tudomásul vettek. A mindvégig rendkívül magas színvonalú igazgatóválasztmányi ülés október 21-én, a késő órákban ért véget.

Az Erdélyi Gazda Naptára 1940.

A napokban elhagyta a sajtót az ERDELYI GAZDA 1940. évi naptára, mely színvonalban, tanulságos és érdekes olvasmányokban a múltévit is fölülmúlja. A szerkesztő bizottság arra törekedett, hogy a legkényesebb igényeket is kielégítse s az olvasó elé olyan anyagot tárjon, amire tényleg szüksége van, s ami minden

jó gazdának szinte nélkülözhetetlen.

A gazdag szakanyagon kívül, mely a Naptár jelentős részét öleli fel, s emellett részletesen ismerteti az E. M. G. E. egyéves munkásságának minden mozzanatát, a legnagyobb terjedelmű magyar naptár. A 240 oldal nagyon sok kép teszi változatossá. A naptár ára 23.— lej s ebben bennfoglaltatik a portóköltség is. Megrendelhető az Erdélyi Gazda kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Str. Regală 16. és az EMGE megbízottainál.

Törvényjavaslat a különböző fogalkozási ágak beszervezéséről.

Hogyan illeszkedik bele a céhrendszerbe a magyar gazdatársadalom? Az EMGE álláspontja s bukaresti tárgyalásai.

Ennek a lapnak hasábjain s a különböző gyűléseken vajjon hányszor hangzott el az EMGE-nek tömörülésre, összefogásra és közösségi szolgálatra vonatkozó figyelmeztetése? Az Elnök valamennyi beszédének ez volt az alap gondolata. Erre főleg azért volt és van nagy szükség, mert *közmondásos nemtörődömségünk miatt kézlegyintéssel szoktuk elintézni legnagyobb kérdéseinket is.* Az sem tagadható, hogy oivasóink különösnek tartják, miért intézzük felhívásainkat azokhoz, akik már régen tagjai az EMGE-nek, s miért nem fordulunk közvetlenül azokhoz, akik még mindig távortartják magukat a közösségi élettől? *Azért, mert sajnos nélkülözzük azokat az anyagi erőforrásokat, amelyek lehetővé tennék a külső szervezet teljes kiépítését.* A propaganda, a meggyőzés, tehát azoknak a feladata, akik világosan látják a teendőket és érzik a minden öntudatos magyar emberre háruló felelősséget. *Az öntudatosító munkában azoknak kell segédkezniök, akik már szintén cselekvő tagjai a jobb jövőért dolgozó, részben szervezett gazdatársadalomnak.*

Csak a tanulság kedvéért jegyezzük fel, hogy az események mindenben igazolták az Erdélyi Magyar Gazdaság Egylet vezetőségének kezdettől fogva tanusított magatartását. Előttünk a példa; a szakmai szervezkedést már jóval a rendszerváltozás előtt szorgalmaztuk és végeztük, s így a nagy belső átalakulások nem találtak felkészületlenül.

A céh-rendszer.

Az új államrendszer a foglalkozási ágak képviselésén épül fel. Az államhatalom viszont most tovább halad meghatározott útján s még szervesebben akarja egybekapcsolni az egyazon foglalkozást űző embereket. *Sőt, a képviselőház július 10-i ülésén a kormány már be is nyújtotta a céhek elismeréséről, a céhek nemzeti tanácsának létesítéséről és a szakkamarák felállításáról szóló törvényjavaslatot.* A törvényhozók ugyanis az összes foglalkozási ágakat államilag irányított szervezetekbe akarja tömöríteni. Ebben a helyzetben kötelelességszerűen meg kell vizsgálnunk a magyar gazdatársadalom helyzetét, *hadd lássuk, milyen feladatok megoldása elé állítja a rövidesen életbe lépő általános céhrendszer?*

A törvényjavaslatnak eredeti formájában való megszavazása végzetes kihatást gyakorolt volna egész gazdatársadalmunk életére. Elsősorban a közel százéves Erdélyi Magyar Gazdasági Egyletet érintette. Másrésztől viszont kizárta a lehetőségét annak, hogy az állami szervezetek keretein belül,

mint oszthatlan népegység végezzük a bennünket jellemző mindig építő szellemű munkát. Az EMGE elnöksége élén dr. Szász Pállal, a tervezetet nyomban beható tanulmányozás alá vette. Ennek megfelelően járt el és tette meg a szükséges lépéseket.

Arra törekedett, hogy a magyar gazdatársadalom meglévő szakmai érdekképviseleti szervezete érintetlenül folytathassa további munkáját s emellett a magyar gazdatársadalom élhessen mundaokkal a jogokkal, amelyeket az új törvény számára biztosíthatnak. Joghátrányok helyett tehát jogforrásokat akar. A törvényjavaslat nem teszi kötelezővé a céhekbe való tömörülést, de a különböző előnyökhöz csak akkor juthatnak hozzá, hogyha annak tagjai. Ugyanakkor biztosítani kellett a magyar gazdatársadalom tőkéletese egységét. S ezt pedig olyan formában, hogy az új szakmai szervezet közvetve az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet irányítása alá kerüljön.

Az EMGE a törvénytervezetet véleményezés végett több szakembernek küldte meg. Hosszas megbeszélések és tanácskozások után alakította ki álláspontját, melynek alaptétele az egységes, testületi s nem pedig egyéni belépés, amint azt az 1939. január 17-i Front egyezmény második szakasza előírja.

A magyarság tehát csak egységesen léphet be s vehet részt ebben a munkában s az állami szervezetek keretein belül önálló saját anyanyelvén igazgatott alosztállyal rendelkezik. Az EMGE megtartja mai formáját s egész munkakörét s emellett megbízatást kap a magyar gazdatársadalomnak a kisebb-ségi céhekbe való beszervezésére. A törvény által kötelezővé tett cégtagsági díjat, viszont a magyar alosztály kapja s használja fel a törvényszerinti rendeltetéseiére.

A magyarságnak a céhtörvényjavaslattal kapcsolatos álláspontját dr. Szász Pál elnökletével és irányításával szűkebbkörű bizottság dolgozta ki,

MEZŐGAZDASÁGI BANK ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

CLUJ, CALEA REG. FERDINAND

FIÓKÜZLET:

Dej, Jibou, Beclean, Zălau, Cehul-Silvaniei

melynek tagjai *Teleki Ádám* és *Bartha Ignác* országgyűlési képviselők, továbbá *Demeter Béla* az Erdélyi Gazda szerkesztője és a Népközösség Gazdasági Szakosztályának titkára voltak.

Az EMGE javaslata.

A javaslat a következőket tartalmazza.

„1. A 119. szakasz kiegészítése:

A törvény általános rendelkezésével összhangban a jelenleg működő Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet jogi személyisége a jelen törvény erejénél fogva újból elismerést nyer és így alapszabályaiban foglalt rendelkezések szerint működését tovább folytathatja, a meglevő, vagy ezután megszervezendő vagyónának szabad rendelkezése mellett. Ugyanilyen elbírálás alá esnek és így ugyanolyan jogok illetik az Erdélyi Múzeum Egyletet, illetve a meglevő iparos és kereskedő egyesületeket, otthonokat és társulatokat, melyek különben a 119. szakasz rendelkezései alá esnek. Az említett magyar iparos és kereskedő egyesületek jogosultak egy országos szövetség alakítására.

2. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet a törvény alapján megbízást kap a létesítendő céhek magyar földműveseiből álló magyar alosztályának országos és helyi szervezeteinek kiépítésére. — Ugyanez a jog illeti meg az Erdélyi Múzeum-Egyletet, a szellemi foglalkozásuakra, valamint a létesítendő iparos és kereskedő szövetségre, az iparosok és kereskedőkre nézve. A magyar munkásokból létesítendő szövetséget ugyanezek a jogok illetik meg.

3. Ez a négy kategória, mint a magyar alosztály, arányos képviselést nyer a szakmai szervezetek egész hierarchikus fokozatán és ezen arányos képviselést szerint részesülnek a törvény 12—19. szakaszaiban előirt jogokban és kötelezettségekben is.

4. A négy magyar alosztály belső igazgatása magyar nyelven történik.

5. Az egyes alosztályok tagjainak céhtagdíjai a meglevő négy szövetséget különkülön illetik, melyeket a törvény által megállapított feltételek mellett és meghatározott célokra kell fordítani, ugyanígy a céheket törvényileg megillető más arányos támogatás is.

6. Mivel a négy magyar alosztály csak magyarlakta vidéken szervezhető, úgy a Szamos, Maros, Temes és Bucegi tartományok területén működő alosztályok egy-egy Uniót alkotnak.

Az így létesített uniók az általános unióknak magyar alosztályait képezik.

A bukaresti tárgyalások.

A fenti javaslattal dr. Szász Pál az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet elnöke, Bánffy Miklós-

sal a Népközösség elnökével és a magyar parlamenti csoport több tagjával kihallgatáson jelentek meg *Argetoianu* miniszterelnök úrnál, *Gafencu* külügyminiszternél és *Ralea* munkaügyi miniszternél, akik a javaslatot elvileg elfogadták és kiáltásba helyezték, hogy a törvény, kezdve az Erdélyi Magyar Gazdasági Egységgel végig fel fogja sorolni az összes meglevő magyar szakmai szervezeteket és azoknak ismételtén biztosítja korábban szerzett jogait.

Az EMGE-t illetően a magyar gazdaságszervezetek évszázados szervezete meghízást kap a céhek magyar mezőgazdasági alosztályainak megalakítására.

Az EMGE elnöksége a kormány bejelentését vállalt kötelezettségnek tekinti és hinni akarja, hogy a törvényjavaslatot a beigért szellemben fogják módosítani.

Uj köteleességek.

A parlamenti bizottsági munka alatt lévő céhtörvényjavaslat újabb feladatok megoldása elé állítja az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesületet. *Vállalnia kell az egész magyar gazdaságszervezetek életének minden vonalon való irányítását, becsületes törekvéseinek érvényesítését s életjogainak teljes biztosítását.* Ennek a megsokszorosított kötelezettségnek azonban most már tényleg csak úgy tud eleget tenni, egészében megfelelni, ha az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet minden egyes tagja és a népi ügyeknek minden egyes őszinte támogatója, haladéktalanul munkához lát! A cselekvés csak egyféleképpen történhetik; minden magyar gazda mielőbb lépjen be az EMGE tagjai sorába. Mondják meg a kívülállóknak, hogy ezáltal törvényes követelményeknek kell megfelelniök. *Hivják fel a figyelmüket arra, hogy a vállvonogatásból és csöknyös nemtörődomségből származó minden jövőbeli hátrányért a felelősséget nekik kell viselniök.*

Szervezkedni!

De azt is tudnia kell minden magyar gazdának, hogy a pusztá belépés még nem elegendő. Nincs a világnak egyetlen olyan szervezete sem, amelyik anyagi erőforrások nélkül a legkisebb eredményt is fel tudná mutatni. A köz szempontjából szinte nevetséges összeg az a 60 lej, amit egy évben be kell fizetniök. Ezért kapják az Erdélyi Gazdát s ez a pénz más formában térül meg nekik.

A magyar gazdaságszervezetet fel kell rázni beteges álmából. Az eszme hirdetése azonban nemcsak azoknak a kötelessége, akik önzetlenül viszik előbbre népünk ügyét. Csak kezdet kell fogni egymással s meg kell érteni a dolgok állását. Erre kell legyen idő, mert ha nem volna, hünyös mulasztást követnének el.

„Igy nyíltak meg az én szemeim és hallásra füleim...”

Kis Domokos akosfalvi kisgazda írja az alábbi sorokat:

„Mielőtt megemlékeznek a mi nagy vezérünkről, dr. Szász Pál elnökünkről, először is megköszönöm az Uristennek, hogy a mi nehéz gazdasági helyzetünkben vezetőt rendelt nekünk.

És most pedig mély hálámat, köszönetemet fejezem ki dr. Szász Pál elnökünknek azért a sok fáradhatatlan munkájáért, amit itt az erdélyi magyarságért folytat.

Két éve, hogy beléptem az E. M. G. E.-be és má több éve, hogy gazdasági előadásokon és gazdanapokon résztveszek, amelyekből csak tanulni és csak tanulni lehet.

Igy nyíltak meg az én szemeim és hallásra füleim... Most megköszönöm vezetőinknek, hogy az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet útján jutányos áron vetőgépet szerezhettünk, ami még Akosfalván nem volt, mert féltünk a nagy összegtől, jobban mondvá, vakok és süketek voltunk.

Két évvel ezelőtt közösen már rendeltünk egy vetőgépet s azóta már a harmadik jött a faluba és ezek mind jutányos áron, amiért csakis hálásak lehetünk. Vajjon mit cselekedtünk? Semmi egyebet, mint egyik zsebünkéből a másikba tettük a gép árát, mert csak most látjuk igazán, hogy mi a különbség a géppel vetett gabona és kézzel vetett között. Sok mindent felsorolhatnék még, de hogy

ne untassam olvasóimat, csak arra az egyre hívom fel figyelmüket, Kedves Gazdatársaim, hogy senki se legyen a munkának rabszolgája. Könnyíts munkádon és életeden, állj be az E. M. G. E.-be, hiszen csak 60 lej egy évre és itt felvilágosítást nyújtanak, minden hónapban adnak egy lappéldányt és mindent tanulhatsz.

Még ma állj be, még ma, — ne Pató Páloskodj, hogy majd ráérünk, mert az idő halad, — nem vár rád, minden nap egy évet jelent életedben a várakozás. Gazdatestvérem, ne úgy felelj, hogy szükségtelen nekem tömörülni és beállni a gazdaközösségbe, mert úgy is eleget tudok... Egy év en csak 10 csomag dohány árát fordítsd az E. M. G. E. újságra és meglátod, hogy mennyivel fogsz többet tudni, mint most. Vagy mondd meg, hol a helyed?

Most van vezérünk, halljuk a jelszót és mi nekünk követnünk kell, mert csak így tudjuk a mi jövőnket, népünket szolgálni.

Isten segedelmét kérem a közmunkára.

Kis Domokos kisgazda.

A levelet úgy közöltük le, ahogy kisgazdatestvéreink kigondolta és írta. Felesleges megjegyzéseket fűznünk hozzá. Talán csak annyit, hogy ime, a bizonyíték: visszhang ez a lelkek mélyéből, amit a közösségi élet szelleme és munkája termel ki.

LEGJOBB KARÁCSONYI ÉS UJÉVI **AJÁNDÉK**

AZ **ERDÉLYI GAZDA** **1940. ÉVI NAPTÁRA**

mely 240 oldal terjedelemben képekkel gazdagon díszítve megrendelhető az **ERDÉLYI GAZDA** kiadóhivatalánál
Cluj-Kolozsvár, Strada Regală 16.

A naptár ára darabonként postai portóval együtt
23.— Lei.

A naptár az országos állat- és kirakóvásárokat pontosan közli.
A naptár ára a megrendeléssel egyidejűleg beküldendő.

Dr. Szász Pál a Legfőbb Gazdasági Tanács tagja.

Egy, a napokban megjelent királyi rendelettervény Dr. Szász Pált, mint az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet elnökét, az ország Legfőbb Gazdasági Tanácsának tagjává nevezte ki. — Ismeretes, hogy az állam egész gazdasági

életét a miniszterelnök elnöklete alatt álló 14 tagú Legfőbb Gazdasági Tanács irányítja, melynek tagjai döntő többségben mi-

niszterek. 20 éves kisebbségi életünk alatt ez az első eset, hogy a magyarság képviselőt nyer a Tanácsban. A kinevezéssel tulajdonképpen a szervezett magyar gazdatársadalmat érte megtiszteltetés, hiszen az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet elnöke jutott be a Tanácsba. Amint látható, a szervezett s lankadatlanul dolgozó magyar gazdatársadalom csak megbecsülést szerez magának.

Dr. Szász Pál legutóbbi bukaresti tartózkodása alatt, mielőtt népünk gazdasági érdekeit képviselő munkáját új minőségében megkezdte volna, udvariassági látogatást tett C. Anghelcsunál, a Tanács helyettes elnökénél és a bizottság tagjainál.

A józseffalvi tűzkárosultak segélyezésére beérkezett összegek: Ürmösi gazdakör gyűjtése 1700 lej, Ombodi gazdakör gyűjtése 1300, Dálnoki gazdakör gyűjtése 1900, Tordai gazdakör gyűjtése 1775, Palágyi Ferenc Ötvönes 200, dr. Finályné Szentkirályi Baba 200, Finály Moki 50, dr. Orth Gyuláné Finály Gizi 250, Nagyenyedi Gazdasági Egylet 950, Magyar-nemeyei gazdakör gyűjtése 980, dr. Récsey Lajos gyűjtése Sülemed 2123, Berendi gazdakör gyűjtése 1870, Borbély László Rigmány 100, Szücs Antal Mezőbaj 100, Olasz Imre Mezőbaj 100, Tóth Imre Mezőbaj 100, Hanyi Antalné gyűjtése Mezőbaj 215, Tóth Imre gyűjtése Mezőbaj 485, Szamoskorodi gazdakör gyűjtése 1145, Hegyközkovácsi gazdakör és ref. egyház gyűjtése 4000, Vadászi gazdakör gyűjtése 4900, Gagyai gazdakör gyűjtése 478, Galsai gazdakör gyűjtése 520, Magyarlónai gazdakör gyűjtése 848, Bodófalvai gazdakör gyűjtése 500 lej.

Szövetkezeti előadások és megbeszélések a felekezeti tanítók nagyenyedi gazdasági tanfolyamán. Az EMGÉ-nek augusztus folyamán Nagyenyeden tartott ragysikerű gazdasági tanfolyamán, amelyen 70 felekezeti tanító vett részt, a rendezőség a szövetkezés ismertetésének is helyet biztosított. Ami természetesen is, mert a tanítóság falumunkájához szorosan hozzátartozik a különféle szövetkezetek irányítása és vezetése. A tanfolyam keretében. Tövissy Géza, a Hangya vezérigazgatója a szövetkezetek közösségi értékeit méltatta. Dr. Nagy Zoltán a szövetkezés tanára az iskolaszövetkezetek szervezését és működését, továbbá gazdasági nevelő erejét ismertette. Fekete György a Szövetkezés

szerkesztője, a fogyasztási-, hitel- és tejszövetkezetek előnyeivel és alakításával foglalkozott. Az előadásokat számos hozzászólás követte, ami híven tükrözte vissza a tanítóság szövetkezeti felkészültségét és az eddig végzett szövetkezeti munkáját. A tanfolyam befejeztével a tanítóság meglátogatta a Hangya Központ Áruraktárait és borpincészetét is, s ebből az alkalomból a történetesen ott tartózkodó gróf Haller István a Hangya elnöke köszöntötte a tanfolyam résztvevőit, akik közül már eddig is számosan dolgoznak a szövetkezeti munkamezőn.

Megjelent az E. M. G. E. kiadásában

Szeghő Dénes

állattenyésztési felügyelő új takarmányozási könyve

Az okszerű takarmányozás.

Gazdagon illusztrált, kezdő és haladó gazdák számára nélkülözhetetlen, a takarmányozás, etetés minden korszerű kérdésére választ adó, terjedelmes könyve. Szarvasmarhák, juhok, lovak, sertések, fiatal tenyész- és hizóállatok takarmányozásának utmutatásával.

Kapható az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet központi irodájában 25 lejért, portóköltéssel együtt.

KÖNYVISMERTETÉS

Okszerű takarmányozás.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet tervbe vette, hogy a mezőgazdálkodás minden ágának fontosabb tudnivalóit szakembereivel megírattja s azt a magyar gazdatársadalom rendelkezésére bocsátja. Az elhatározást tett követte és a napokban hagyta el a sajtót az Erdélyi Gazda Könyvtárának első száma: Szeghő Dénes nyug. állategészségügyi felügyelő, az E. M. G. E. állattenyésztési felügyelőjének „Okszerű takarmányozás című tanulmánya.

Az írás jelentőségére, értékére és hiányt pótló voltára mi sem jellemző jobban, mint hogy a legkiválóbb magyar szakemberek szinte elragadtaással írnak róla.

Ime, mit ír Dr. Weiser István egyetemi tanár, a Magyar Állattélettani és Takarmányozási Intézet európai nevéigazgatója, a Köztelek szeptember hó 17-iki számában.

„Okszerű takarmányozás. Az Erdélyi Gazda könyvtára sorozat 1. füzet. Összeállította Szeghő Dénes, az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet állattenyésztési felügyelője.“

„Aki az erdélyi magyarság kulturális életét figyelemmel kíséri, rendkívül nagyra kell, hogy értékelje azt a tevékenységet, amelyet az ottani magyarság gazdasági képviselője, az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet kifejt. Ez a tevékenység az erdélyi magyarságnak gazdasági megerősödését szolgálva, nemcsak anyagi jólétre, hanem szellemi haladásra is igen üdvös befolyással van. Az Erdélyi Gazdasági Egyletnek kiválóan szerkesztett néplapjában találta meg ennek egyik hatásos eszközét. Ennek továbbfejlesztését szolgálja az Erdélyi Gazda Könyvtára című kiadványsorozat, amelynek első füzeté az „Okszerű takarmányozás.“ Az egyesület kiténően választotta meg az első füzet tárgyát arra a nagy jelentőségre való tekintettel, amelyet Erdélyben az állattenyésztés betölt. A feladat megoldása azonban nem volt könnyű, mert olyan színvonalat és hangot kellett találni, amely az elméleti és gyakorlati irány között a helyes középutat megtalálja. Ez teszi lehetővé, hogy az erdélyi gazdáközönségnek úgysszólván minden rétege hasznos útmutatót kap e könyvben minden gyakorlati takarmányozási kérdésben. A füzet írója Szeghő Dénes nemcsak azt tudta, hogy mit kell meg-

írnia, hanem azt is, hogy anyagát miként kell megszövegeznie. Az utóbbit a helyes takarmányozás és az állatok gondos tartásának elvi jelentőségének rövid méltatása után két részre osztja.

Az első részben 34 oldalnyi terjedelemben ismerteti a takarmányozást elméleti részét, a nyers tápláló anyagok kémiai összetételét, a vitaminokat, az emészthető táplálóanyagok mennyisége és a takarmány termelőértéke közötti összefüggést, a keményítőértéket, az ásványi anyagok jelentőségét, a takarmányok elkészítését és a hidegerjesztést. Terjedelmes táblázatban találja meg az olvasó a legfontosabb takarmányok osztályozását és tulajdonságaik leírását.

A második rész tartalmazza a különböző fajtájú, koru, ivaru és haszoncélú gazdasági állatok helyes takarmányozásának módját, kiegészítve a különböző baromfifélék tartásának rövid ismertetésével.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a könyv valóban azt nyújtja a gazdának, amit róla szerzője az utószóban mond, értékes segítőeszközt a helyes takarmányozás keresztülvitelében.“

*

Az Erdélyi Gazda szerkesztőségébe még számos bírálat érkezett be. Ezuttal még csak ketőre térünk ki. Dr. Nagy Endre a csombordi gazdasági iskola igazgatója és Szőke Mihály nyugalmazott gazdasági iskolai igazgató rendkívül érdekes ismertetésekben hívják fel a könyvre gazdatestvéreink figyelmét.

Dr. Nagy Endre többek között ezeket írja: „A könyvet megvételre ajánlom minden gazdasági iskolás ifjunak, mint kiegészítő tankönyvet, minden gondolkozni és számitással gazdálkodni szerető kis- és középbirtokosnak, mert a takarmányozás terén van még tanulnivaló mindnyájunknak, Szeghőtől lehet tanulni.“

Szőke Mihály cikkéből csak néhány mondatot emelünk ki:

„Illő és szokásos ilyenkor bírálatot mondani az új könyvről és ehelyett ezuton üzenetet küldök a mezőpaniti, gyergyószárhelyi, somlyói, köpeci, gyergyószentmiklósi, szentdomokosi, szentimrei, szentgyörgyi, kászoni, nyujtói uzoni és gidófalvi tanfolyam hallgatóinak, hogy a Szeghő Dénes által írt új Okszerű utakarmányozást vásároljuk meg, mert benne sok olyan dolgot megtalálunk, amire annakidején hívalkoztam, megtaláljuk a sokat emlegetett táblázatot, stb., de nemcsak a tanítványaimnak, minden gazdának melegen ajánlom a könyv beszerzését, mert tanácsait követve számokban ki nem fejezhető hasznót szereznek ezáltal maguknak.“

„25 lej, még két üveg sör áránál is kevesebb. Ugy gondolom, hogy ha nem az E. M. G. E. adja ki, 100 lejen alul nem lett volna beszerezhető.“

Buza. A nagy és fokozódó kereslet következtében az árak természetesen emelkedőben vannak. Egyfelől a szakadatlan kivitel, másrészlől a belföldi szükségletek igényei, minden jel szerint további áremelkedésre biztatnak. Érdekes, hogy az idén a spekuláció nem vásárol, de ennek ellenére egyre jelentősebb árakat fizetnek. Magyarozatát a saját-ságos nemzetközi helyzetben kell keresnünk. A hadviselő államok ugyanis nagyobb tartalékolásokra törekcsenek. A buza ára Kolozsváron 460 lej.

Rozs. Különösebb érdeklődés hiányában az árváltozások mondhatni lényegtelenek. Komolyabb áreltolódásra a helyzetből ítélve, nem számíthatunk. Nélkülözzük a kivitelét. A rozs ára Kolozsváron 370 lej.

Kukorica. Kereskedelmi vonatkozásban tulajdonképen csak a tavalyi áruról beszélhetünk, de azért az új termés ára is kezd kialakulni. A kereslet nem túl nagy, de egyelőre tömeges kínálattal sem találkozunk. A hizlálás fokozódása esetén viszont könnyen váratlan áremelkedés következhetik be. A tavalyi kukorica ára 440 lej, az ideért vizsont 380-at fizetnek.

Zab. A kormány rendeleti uton, — mint ismeretes — betiltotta a kivitelét. Ez az intézkedés azért nem látszik különösképen indokoltnak, mert évek óta elenyésző a kivitel. A kormány-nak azonban komoly elhatározása volt, hogy a belföldi szükségleteket biztosítsa. A kínálat rendkívül gyenge, a kereslet viszont egyre nagyobb. Szilárduló irányzat. A zab ára 460 lej.

Árpa. Meglehetősen nagy a kereslet, de országgrésziunkben általában gyenge a kínálat. Ugyannyira, hogy a szükségleteket kizárólag az ókirályságból szerzik be. Figyelemre méltó szempont, hogy már évek óta aránylag gyenge a termésünk. Szakörök megítélése szerint ennek egyik magyarozatát a bevetett területek esőkkenésében kell keresnünk. A hizlálás jövedelmező-

sége, valamint az ipari üzemek állandó munkamenete az árakra kedvező hatást gyakoroltak. Kivitelről egyelőre nem beszélhetünk. Ára Kolozsváron 450—460 lej.

Fehérbab. Rendkívül magas árszínvonal. Kilógrammjáért 15 lejt is fizettek. Ha a kormány nem tiltja meg a kivitelét, bizonyos, hogy ennél is sokkal magasabb árskáláról beszélhetnénk. A rendelkezés következtében azonban ára kg.-ként 1—2 lejjel esett.

Mák. Semmi kínálat, a mák ára 35—37 lej kg.-ként.

Lóhere. A beállott esőzések következtében a cséplési munkálatok csak nehezen haladnak előre s éppen a vásárlók köreiből rendkívül ideges hangulat tapasztalható. Éppen ezért a piacra kerülő árut igyekeznek hamar felvásárolni. A lóhere ára Kolozsváron 30—33 lej kg.-ként.

Lucerna. Ugyanez mondható a lucernára is, azzal a különbséggel, hogy az árak lényegesen magasabbak. A kereslet jelentősebb. A lucerna ára Kolozsváron 45—46 lej.

Napraforgó pogácsa. Igen keresett árucikk, a kivitel is erősebb ütemet vett. Ára 440 lej, ami összehasonlítva az utóbbi évek árszínvonalával, igen jelentős előhaladást mutat.

Állatárak Kolozsváron. Sertés élősuly, teljesen hizott 32½ lej, exportanyag 33 lej. Teljesen hizott sertés belföldi fogyasztásra 31 lej, hizott sertés 30 lej, hussertés 29 lej rüdeg, beállítani való 27 lej. Teljesen hizott exportörök 20 lej, teljesen hizott exporttehén 19 lej. Vágni való hizott ökor kg.-ja I. oszt. 19 lej, II. oszt. 18 lej. Fejős tehén napi 20 liter tejjel, szavatolással 14.000 lej. Szopós borju kg.-ja 25 lej. Jármos ökor párja 24.000 lej. Lóárak: Nehéz igásló párja 36.000 lej, kocsiló párja 30.000 lej.

November havi állatvásárok.

1. Bánlak, Berekszó, Darócz, Dobra, Erdőd, Gyergyószárhegy, Kápolnás, Semesnye, Sülelmed, Szalárd,

Szászszentgyörgy, Szilágyillésfalva, Torda, Vármező,

2. Bata, Bályok, Belényes, Kolozsvár, Nagyborosnyó, Nyárádköszvényes, Turterebes.

3. Kolozs, Margitta, Nagyköveres, Szásztyukos, Toldalag.

4. Lippa, Mezőrűes, Nagytalmács, Radnót, Segesvár.

5. Borsa, Mártontelke, Szászsebes, Teke, Topánfalva.

6. Arad, Csizér, Máramarossziget, Mártonhegy, Móricföld, Sikula, Zsombolya.

7. Borsa, Kányád, Kiskend, Létka, Temesfűzes.

8. Csákgigorbó, Drág, Magyarláros, Naszód, Tövis.

9. Bolkács, Csikbánk, Csikszentmárton, Királydaróc, Magyarfráta, Sarmaság.

10. Alkenyér, Erdőszáda, Hégen, Nagybaród, Nagyszám.

11. Balázstelek, Bágyon, Kisselyk, Marosvásárhely, Ószentanna, Sárkány, Szerdahely, Székudvar.

12. Barót, Farkaslaka, Felsővisó.

13. Honcótó, Krasznabétek, Magyar-nemegye, Nagykömlös, Szászhalom.

14. Batos, Hadad, Vajdahunyad, Zágor.

15. Egerbegy, Magyaros, Margitta, Mikóujfalu, Rionfalva, Temeskenéz.

16. Batiz, Szatmár, Szilágynagyfalu.

17. Cserge, Homoród, Tasnád, Törökszázok.

18. Apahida, Dézna, Nagyszentmiklós.

19. Dragomérfalva, Felvincz, Galgó, Nagypold.

20. Avasfelsőfalu, Erzsébetváros, Garabos, Homorodszentmárton, Sajtény.

21. Szamoskrassó, Vád.

22. Beszterce, Marosilyen, Zerénd.

23. Csikrákos, Homorodbene.

24. Bánffyhunjad, Feketekápolna.

25. Alvinc, Ditró, Gyulakuta, Körös-feketető, Kürtös, Sajtény, Szászkéz, Zsidve.

26. Delta, Leordina, Magyarpécska.

27. Bethlen, Halmi, Kászonaltiz, Szinerváralja, Végvár.

28. Aranyosmeggyes, Barlafalu, Székelyhid.

29. Szentegyházafalu.

30. Biharpüspöki, Medgyes, Ószvény, Szék, Szilágyeseh, Tősfalva, Zám.

Ha a vásár ünneppra esik, rendszerint a következő nap tartják meg.

Tőzsdei árak

Október hó utolsó hetéből. — Árak tőzsdei helységeken értendők.

Tőzsde helysége	Búza	Rozs	Árpa idei	Kukorica	Zab	Mák	Napraforgó	Fehérbab	Lóhere mag	Lucerna mag	Lóhere és lucerna széna	Széna	Megjegyzések
Kolozsvár	450	370	450	440	460	34-35	—	1500	30-33	46	185	170	A búza törvényszerinti ár értendő
Nagyvárad	450	370	450	440	460	—	—	—	—	—	—	—	Új kukoric 380 lej
Temesvár	450	370	460	440	460	—	—	—	—	—	—	—	
Bukarest	450	—	450	440	450	—	—	—	—	—	—	—	
Szatmár	450	—	450	440	460	—	—	—	—	—	—	—	
Arad	450	—	450	440	460	—	—	—	—	—	—	—	

Nagyvárad piaci árak:

Jármasökör 14—15 lej kg-ként.
Kövér ökör 17—18.50 lej kg-ként.
Fejős tehén, darabja 6—12 ezer lej.
Bivaly, párja 11—15 ezer lej.
Igásló, darabja 4—6 ezer lej.
Kövér sertés 30—31.75 lej kg-ként.
Export sertés 31—32 lej kg-ként.
Malac, süldő 29—30 lej kg-ként.
Mustabirka 8 lej kg-ként.
Ürü (hízalt) 11—12 lej kg-ként.
Anyabirka, párja 750—850 lej.

Takarmányiac:

Anyaszéna 120—130, Lucerna 160—190, Hereszéna 150—180, Büköny 110—130, Szalma 50—60.

HIREK.

Sulyos károkat idézett elő a kedvezőtlen időjárás. A Földmívelésügyi Minisztérium jelenti, hogy az esőzések komolyan hátráltatták a mezőgazdasági munkálatokat. Hivatalos értesülések szerint egyes vidékeken a kukorica jelentős része még nincs leszedve. A szőlőtermést illetően a tavalyihoz viszonyítva jóval gyengébb eredményekről számolhatunk be. Az esőzések igen nagy veszteségeket okoztak. Rendes körülmények között az évi mustermés 100.000 vagon. Az idén azonban nem fogja megközelíteni a 60.000 kosi mennyiséget. A fajoroknál kisebb áremelkedés tapasztalható. Általában véve a gyenge termés következtében áremelkedés várható.

Mennyi szóját termel Románia.

Az Argus jelentése szerint Románia, Bulgária és Jugoszlávia 1934-ben 2090 hektár területen termelt szóját. Ebben az évben viszont 118.000 hektárt tett ki a bevetett terület. Ebből csak egyedül Románia közel 100.000-et, Bulgária 14.000 és Jugoszlávia 3.600 hektárt. A három állam idei termése 920.000 vagon a tavalyi 5.800-al szemben. A termés nagyrészt Németország vásárolta fel.

Meghosszabbították az állampolgársági jelentkezés határidejét. Beszámoltunk arról, hogy az augusztus 27-én módosított állampolgársági törvény értelmében október 27-ig mindazok, akik valamely állam okból kimaradtak az 1924-es állampolgársági névjegyzékből, újjólag kérhetik felvételüket. A törvény azonban olyan nehézkes eljárási módozatot írt elő, hogy az érdekeltek nagytöbbsége nem élhetett törvényadta jogával. A magyarság vezetőinek előterjesztésére a napokban új törvény jelent meg s ennek értelmében a jelentkezési határidőt 1940. február 1-ig hosszabbították meg. Az eljárás is egyszerűbb, épen ezért minden érdekelte magyar gazda haladéktalanul kérje a honossági névjegyzékbe való felvételét.

Mit kell termelniük a mezőgazdáknak. A mezőgazdaság mozgósításáról szóló törvény értelmében a Földmívelésügyi Minisztériumban bizottság dolgozik az ország

termelési tervezetének kidolgozásán. A kormány megállapítja, hogy a lakosságnak és a hadseregnek milyen terményekből, mennyire van szüksége s eszerint fogják határozni, illetve előírni a termelési módozatait.

Hivatalos jelentés az ország gyümölcstermeléséről. A Földmívelésügyi Minisztérium közgeinek adatai szerint Besszarábiában rendkívül gyenge volt az almatermés. Szébb eredmények voltak Hunyad, Szatmár, Naszód és Râmnicul Vâlcea megyékben, továbbá Nagybánya vidékén. A diótermés országszerte várakozáson felüli volt, de értékesítése a külpolitikai viszonyoktól függ.

Hatalmas gabonaraktárakat épített az állam. A minisztertanács nemrégiben elhatározta, hogy a mezőgazdasági termények értékesítésének megkönnyítése céljából az ország különböző pontjain nagy befogadóképességű gabonaraktárakat építenek. A munkálatokat rövidesen megkezdik. Az idei búzaértékesítés során ugyanis az történt, hogy a raktárak hiányában a Cécopava nem tudta kellő ütemben felvásárolni a termést, mivel a kivitelig nem volt hova elraktározni.

Kötelezővé teszik a mezőgazdasági biztosítást. Bukarestből nyert értesülések szerint, a Földmívelésügyi Minisztérium már korábban tervbe vette, hogy meghonosítja az egész ország

területén a mezőgazdasági biztosítást és ezeket kötelezővé teszi. Erre nézve számos terv és javaslat látott napvilágot. Ujabb jelentések arra engednek következtetni, hogy a Földművelésügyi Minisztériumban az előkészítő munkálatok a befejezéshez közelednek és rövidesen megkezdik a törvénytervezet megszüvegezését is.

Mennyi búzát vásárolt fel eddig az állam? Hivatalos közlés szerint október 26-ig a búzafelvásárlással megbízott szövetkezetek 71.484 kocsii búzát vettek át a termelőktől. Ugyancsak itt írjuk meg, hogy lapzártakor érkezett jelentések szerint az utóbbi napokban egyes mezőgazdasági termények árai ismét emelkedtek. Angliának 100.000 tonna búzát adott el az állam. A németek szintén komolyabb vásárlásokat eszközöltek. Olaszországgal a napokban írtak alá a megállapodást,

melynek értelmében Románia 100 ezer tonna gabonát adott el.

Eltörölték a választási büntetéseket. A Képviselőház elnökségének előterjesztésére a kormány beszüntette a választási büntetések behajtási eljárásait. Azokat a választókat ugyanis, akik a legutóbbi képviselőválasztások során nem jelentek meg az urnák előtt, a törvény szerint különböző pénzbüntetéssel sújtották. A képviselőház most azzal az indokkal élt, hogy olyan rövid idő alatt készítették elő a választásokat, hogy egyes embereknek nem állt módjukban kellő időben tudomást szerezni róla s épen ezért engedjék el a kirótt büntetéseket. A pénzügyminiszter már ki is adta az eljárások beszüntetésére vonatkozó intézkedését.

Az EMGE és a búzaértékesítés. Tudott dolog, hogy a búzaértékesítési törvény tárgyalása során a parlamenti bizottság magáévá

tette az EMGE elnökének azt a javaslatát, hogy a megyei búzaértékesítő bizottságokban helyet foglaljanak a gazdasági egyesületek kiküldöttjei is. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet, mint ismeretes, minden megyében megjelölte megbízottjait. A központhoz beérkezett jelentések szerint, néhány esettől eltekintve, az EMGE bizottsági tagjai rendkívül értékes munkát végeztek és számos tudomásukra hozott panasz orvoslása ügyében jártak el.

A katonarekvirálások ügyében számos esetben kértek felvilágosítást és közbenjárást. A magyar gazdák tudomására hozzuk, hogy a felmentések ügyében, — amint azt a Törvények — Rendeletek c. rovatunkban is közöljük — a kérényeket a szükséges községi és adóhivatali bizonyítványokkal együtt a mezőgazdasági kamarához kell benyújtani.

APRÓHIRDETÉSEK

Házi mézestészák készítése című, Kremnitzkyné Fröhlich Ilona EMÉ igazgatóválasztmányi tag tollából bővített kiadásban megjelent füzet kapható az EME titkári hivatalában (Cluj, Str. Regalá 16.). A füzet ára darabonként 25 lej. Póstán való küldés esetén hozzászámítva 1 lej póstai portó is. Ajánlva küldve 36 lej.

Mezőgazdasági birtokot Erdély területén 120—150 holdig uralági lakással vagy kastéllyal bérletre keresünk. Fundus instruktussal előnyben. Terület megjelölését és feltételeket tartalmazó részletes ajánlatokat „Economia” jelige alatt a kiadóba kérünk. 146

Minden méhészt használja fel a szabad idejét tudása gyarapítására. El ne mulassa beszerezni a Gyakorló méhészek könyvét. Küldjön 116 lej Blénessy Károly Covasna, jud. Treiscaune címre, hogy a szerző ajánlott bérmentes küldéssel haladéktalanul kézhez juttathassa azt.

Kiadó birtokot keresek 50—200 holdig uralági lakással, fundus instruktussal előnyben, lehet a Bánátban is. Területmegjelölő és feltételeket tartalmazó ajánlatok Földmives Szövetség Tg-Mureş, Piaţa Regele Ferdinand 60. küldendők. 152

Fajangora gyapjunyulak elsőrendű tenyészetből olcsón Lázárnál, Bálán, Treiscaune.

Eladó Kolozsvárt, a Donátuton, az autóbussz végállomás közelében 3 és fél hold fiatal gyümölcsös, kerti házzal, kamarákkal, a Szamoshoz külön lejáróval és 10 méter kiépített Szamosparti fürdővel. Érdeklődni lehet dr. Asztalos Sándor ügyvédnél, Cluj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferdinand 7., II. em. Telefon 14-84.

Eladó előnyös árban Tg-Mureştől 2 km.-re 14 holdas prima szőlő teljes felszereléssel és fajgyümölcsössel. Ugyanott eladó 700 literes pálinkafőző üst finomítóval. Jelige: TÁrgu-Mureş.

Eladó 10.000 darab egy és két éves vadalma csemete olcsó árban. Berey Miklós, Raşiu, jud. Sălaj. 151

Fajangora gyapjunyulak elsőrendű tenyészetből olcsón Lázárnál, Bálán, Treiscaune.

TELEKI ÁRVÉD

Növényeink hasznáról

irt 2000 példányban elfogyott
könyvének nagyobb
művét

Háziállataink hasznáról

befejezvé, kiadja, ha
elegendő előfizető jelent-
kezik 200 Lejjel példányonként.

Teleki Árvéd

c/mén Canta, jud. Sibiu.

SACK ekék, vetőgépek, Heid triőrök

KLUSCH JÁNOS CLUJ, Calea Regele Carol II. Nr. 113. — Telefon: 26-45. 81

Állást keresők

Kolozsvári Magyar Királyi Gazdasági Tanintézetet végzett 51 éves ref. özvegy, gyermektelen, szerény igényű gazdatiszt, azonnali belépésre állást keres. Lehetőleg bányai gazdaságban. Cím: Török Elemér, Corvinești, posta Lechința, jud. Nasăud. 148

Szakkertész állást keres 40 éves, nős kertész, nov. 15-re. A kertészet összes ágaihoz ért, valamint szőlészet és borászathoz, szakszerű méhészkedéshez, a nemes csiperkegomba téli és nyári termeléséhez. Ajánlatokat a szerkesztőség továbbít. 112

Okleveles gazda intézői vagy gazdasági állásra ajánlkozik, nagy gyakorlattal és a mai modern gazdálkodásnak megfelelő tapasztalatokkal. Lehetőleg önálló munkakörrel. Ajánlatok Földmives Szövetség, Tg-Mureș, Piața Regele Ferdinand 60. küldendők. 153.

Kertészelben is jártas, szerény igényű **szőlőkezelőt** keresek. Okmányokat nem küldök vissza. Betegh Miklós, Câmpia Turzii, jud. Turda. 149

Eladó, illetve kiadó száz és nyolcvan hold prima föld, épületekkel megyesézhelyen. Cím a kiadóhivatalban. 146

Eladó szépen fejlett Gülbaba burgonya. Cím: Tanka Béla, Plătești, jud. Turda. 147

Fajangora gyapjunyulak elsőrendű tenyészetből oicson Lázárnál, Balan, Treiscaune.

Eladó egy 14 soros jókarban lévő Umrath-féle vetőgép, jutányos áron. Érdeklődni lehet özv. Járay Bélánál. Deaj-Désfalva, jud. Târnava-mică pu. Mică. 180

40 drb országos méretű három soros üres kaptár keretekkel felszerelve eladó. Értekezni Târgu-Mureș, Strada Principeasa Marioara No. 6., Szabó Albert mérnöknel. 142

FŐMUNKATÁRSÁK:

Dr. Asztalos Sándor, Bartha Gyula, Dr. gróf Bethlen László, Gróf Bethlen Gábor, Bodor K., Bikfalvy Ferenc, Csomós János, Dániel Elemér, Dr. Eöry István, Dr. Gaál Alajos, Gyalui Sándor, Gyarmathy Pirooska, Haáz Rezső, Hirsch Ernő, Koppány Rezső, Korponay Kornél, Korponay Ferenc, Kós Károly, Kamarási Szász

Ferenc, Dr. Konopi Kálmán, Br. Kemény János, Klözel Oszkár, Mikó László, Dr. Nagy Andre, Nagy Miklós, Nagy Sándor, Dr. Oberding József, Dr. Parádi Kálmán, Szegő Dénes, Szilágyi Ferenc, Schöppner Sámuel, Seufried Ferenc, Stief Ottó, Tauffer Ferenc, Telegdy László, Tempfli János, Veress István, Vita Sándor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mik a szárazcsávázás előnyei:

1. Munka- és időmegtakarítás.
2. A csávázás nincs meghatározott időhöz kötve, tehát bármikor eszközölhető.
3. A vetőmag csiraképessége nem csökken, hanem ellenkezőleg jelentősen emelkedik. Ez vetőmag megtakarítást hoz, ami fedi a csávázás költségeit.
4. A vetés gyors és erőteljes fejlődése, jobb és egyenletesebb bokrosodás, ezáltal nagyobb termés.
5. A gombabetegségek biztos leküzdése és egészséges, bő termés.

Ezen előnyök biztosítására használjuk az

ARZOPOL-C porcsávázószer.

200 gr. ARZOPOL-C. 100 kg. vetőmaghoz hivatalosan engedélyezve.

Gyártja a

Vegyi- és Élelmiszeripari R.-T., Növényvédelmi osztálya

Oradea, C. Victori-i 62.

Kapható a „Mezőgazdák” Kereskedelmi R.-t. Cluj, Str. Regală 16. sz. alatti lerakatában és minden jobb szaküzletben.

152